

Centrum duševního zdraví Praha 11

diplomová práce

Juraj Vronka

DIPLOMOVÁ PRÁCE

autor

Bc. Juraj Vronka

vedoucí práce

Ing. arch. Josef Mádr

odborný asistent

Ing. arch. Štěpán Tomš

konzultace architektonicko-stavební části

Ing. Aleš Marek, Ph.D.

konzultace stavebně konstrukční části

doc. Ing. Karel Lorenz, CSc.

konzultace zdravotnické části

Ing. Zuzana Vyoralová, Ph.D.

konzultace požárně bezpečnostní části

Ing. Marta Bláhová

konzultace krajinářské části

Ing. Radmila Fingerová

konzultace typologie

MUDr. Martin Holý, ředitel Centra duševní
rehabilitace Beroun

Zuzana Doudová, sociální pracovnice

Kamil Rain, peer pracovník

Jaroslav Obertan, sociální pracovník

Úvod	8-10
Analytická část	
historie psychiatrické péče	13-18
psychiatrická péče v ČR	19-24
centra duševního zdraví	25-30
CDZ v ČR a Praze	31-38
Území	
výběr lokality	41-50
historie území	51-60
územní plán	61-68
analýzy území	69-84
Návrhová část	
autorská zpráva	87-88
koncept	89-92
situace širších vztahů	93-94
situace	94-96
axonometrie	97-100
půdorysy, řezy, pohledy	101-114
detail	115-118
vizualizace	119-140
Dokladová část	141-146

Úvod

Psychiatrická péče v České republice od počátku 90. let 20. století nezaznamenala žádné zásadní změny a potýká se s dlouhodobou podfinancovaností. Z tohoto a dalších důvodů byla ministerstvem zdravotnictví v roce 2013 schválena Strategie reformy psychiatrické péče. Jedná se o systémovou změnu poskytování psychiatrické péče, jejímž cílem je zvýšit její kvalitu, efektivitu a zvýšení kvality života a destigmatizaci lidí s duševním onemocněním.

Jako téma své diplomové práce navrhuji centrum duševního zdraví (dále CDZ). Je to jedním ze čtyř základních pilířů reformy psychiatrické péče. Jedná se o zdravotně-sociální zařízení, které slouží jako nový nízkoprahový pilíř v hierarchii psychiatrické péče. Je jakýmsi mezičlánkem mezi ambulantní psychiatrickou péčí, lůžkovou akutní a následnou specializovanou péčí. Je to zařízení, které poskytuje dlouhodobou psychiatrickou péči i sociální rehabilitaci v přirozeném prostředí klienta.

Úkolem CDZ je poskytovat klientům podporu na jejich cestě k zotavení. To zahrnuje prevenci hospitalizace, včasnou diagnostiku onemocnění a rychlé zahájení léčby. CDZ také aktivně podporuje integraci osob z dlouhodobé hospitalizace do běžné komunity, poskytuje rehabilitaci a psychosociální podporu. Celkově se CDZ zaměřuje na komplexní péči, která klientům umožňuje žít zdravý a plnohodnotný život ve vlastním prostředí.

Analytická část

historie psychiatrické péče

V historii existovaly tři obecné přístupy, podle kterých se duševní nemoci klasifikovaly: nadpřirozené, somatogenní a psychogenní. Nadpřirozené teorie definují zdroj duševní nemoci jako zlé duchy, prokletí nebo hříchy. Somatogenní přístupy přisuzují duševní onemocnění genetické dědičnosti nebo poškození mozku a na základě psychogenního pohledu může být za vznik takového onemocnění zodpovědný stresový zážitek. Historie léčby duševních poruch odráží složité vztahy mezi kulturními, náboženskými a vědeckými přístupy. Od starověku do současnosti se měnily nejen diagnostické metody a terapie, ale také společenské vnímání duševních poruch.

Ve starověku byly duševní poruchy nejčastěji spojovány s nadpřirozenými jevy a zlými duchy. K léčbě těchto poruch se používal chirurgický zákrok zvaný trepanace. Při tomto zákroku byli zlí duchové vypuštěni z hlavy pacienta vyvrtáním otvoru do lebky. Další formou léčby byly také různé náboženské rituály, které se prováděly spolu s trepanací v domácím nebo náboženském prostředí.

Situace se příliš nelišila ani ve středověku, kdy byly psychické poruchy připisovány nadpřirozeným jevům a bytostem. Osoby s abnormálním chováním byly často považovány za posedlé demony a léčba byla spojena s náboženskými rituály a exorcismy prováděnými v domácím nebo církevním prostředí. Součástí procesu řešení neobvyklého chování byly také čarodějnické procesy, které měly pro obviněné často tragické následky. Později ve středověku se začaly objevovat první formy špitálů a azylů pro nemocné, avšak bez humanitních podmínek pro pacienty.

Moderní psychiatrická péče je spojena se založením prvních nemocnic a azylových domů na počátku 16. století. Úkolem těchto zařízení bylo izolovat duševně nemocné, chudé, bezdomovce, nezaměstnané a zločince. Většina chovanců byla hospitalizována proti své vůli. Žili v nelidských podmínkách, ve špíně a připoutáni řetězy ke stěnám. Tehdejší pohled na šílenství přirovnával duševně nemocné ke zvířatům. Věřilo se, že vyvolání strachu je nejlepší způsob, jak přivést narušenou mysl k přičetnosti.

Ke změně ve vnímání psychiatrické léčby došlo v 18. století, kdy se rozmohly protesty proti podmínkám, v nichž žili duševně nemocní. Tato humanizace péče se projevila například odstraněním pout pacientů a zlepšením jejich životních podmínek. Začali se stěhovat do dobře větraných a osvětlených pokojů. Začal se klást důraz na morální zacházení, humánní zacházení a důstojnost postižených.

Pro první polovinu 20. století byly v léčbě psychiatrických poruch charakteristické nové přístupy a technologie. Byla to éra psychoanalýzy, založené na díle Sigmunda Freuda, kde se kladl důraz na psychogenní faktory. Současně se rozvíjely somatogenní metody, včetně psychotropních léků, elektrošokové terapie a lobotomie.

Ve druhé polovině 20. století se začala objevovat kritika psychiatrie. Místo izolace pacientů se objevily nové názory, které prosazovaly jejich integraci do komunitního prostředí jako účinnou formu léčby. Rostla obliba alternativních forem léčby, včetně psychoterapie, meditace a holistických metod. Léčebné přístupy se diverzifikovaly a globalizovaly. Toto století bylo pro obor psychiatrie a léčbu duševních poruch obdobím dramatických změn, které formovaly současnou rozmanitost přístupů k péči o duševní zdraví. Tyto změny se odrazily také ve vývoji různých specializovaných zařízení a oddělení pro duševní zdraví. Starší formy lůžkových zařízení nahradily psychiatrické nemocnice a začala vznikat krizová centra, centra duševního zdraví, oddělení elektrošokové terapie, psychochirurgie, ambulance, terapeutické komunity a různá centra pro výzkum a inovace.

Současná doba odráží snahu o individuální přístup k léčbě, odstranění stigma spojeného s duševními poruchami a celkovou podporu duševního zdraví. Ve spojení s rychlým technologickým pokrokem se otevírají nové možnosti v oblasti terapie a diagnostiky. V současné době převládá biopsychosociální model, který zdůrazňuje komplexní vztahy mezi genetickými predispozicemi, psychologickými faktory a socio-kulturním prostředím.

Klíčovou roli v diagnostice hraje Mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (ICD). Postupně se rozvíjejí holistické přístupy k léčbě, které zdůrazňují individuální variabilitu a složitost lidské psychiky.

psychiatrická péče v ČR

V roce 2013 byl Ministerstvem zdravotnictví schválen a přijat strategický dokument Strategie reformy psychiatrické péče. Reforma má přinést systémovou změnu v oblasti poskytování psychiatrické péče, a to zejména zvýšení kvality života a omezení stigmatizace lidí s duševním onemocněním.

V posledních 10 letech je reformou sledovaná patrná tendence snižování počtu lůžek. Ve všeobecných PN klesl počet lůžek zhruba z 8600 na 7700, v dětských PN klesl z cca 260 na 210. U závislostí se drží kapacita kolem 310 až 320 lůžek následné péče.

Celkový počet lůžek dlouhodobé péče všech zařízení ke konci roku 2022 byl 7406. u akutní péče je trend naopak stoupající, ve stejné době to bylo 1977 lůžek.

V současné době je v České Republice 18 nemocnic, které se účastní na reformě. Těmi jsou:

PN Kosmonosy
PL Lnáře
PN v Dobřanech
PN Horní Beřkovice
PL Petrohrad
PN Havlíčkův Brod
PN Jihlava
PN Brno
PL Šternberk
PN v Kroměříži
PN v Opavě

Na závislosti se specializují tyto:

PN Marianny Oranžské
FN Hradec Králové
Léčebna návykových nemocí Nechanice
PN Červený Dvůr

Dětské psychiatrické nemocnice jsou v:

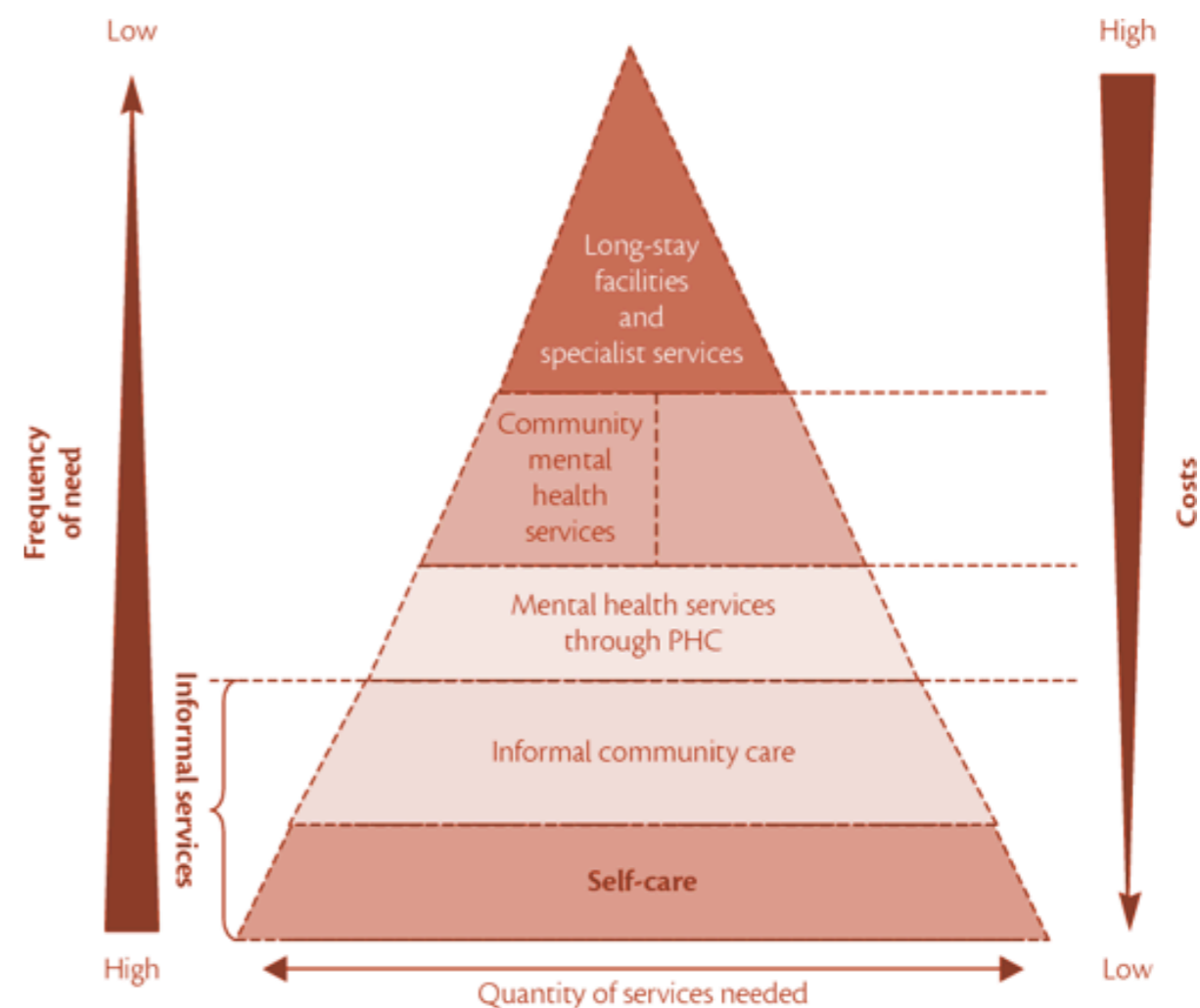
Opařanech
Lounech
Velké Bíteši

(PN = psychiatrická nemocnice, PL = psychiatrická léčebna)

Představa změny systému je zobrazena v podobě pyramidy vytvořené Světovou zdravotnickou organizací (WHO), nastiňuje optimální rozložení kapacit v péči o duševní zdraví. Pokud bychom se drželi pořadí pater pyramidy a reflektovali bychom současnou situaci v České republice, mohla by pyramida nabývat tvaru písmene V.

Oporou těchto pacientů v zapojení a ve zpětné integraci do života mají být reformou zaváděná Centra duševního zdraví a jejich multidisciplinární týmy (zdravotně-sociální). (O novém systémovém prvku CDZ více v dalších kapitolách.) Neoptimističtější ideál reformy je nepotřeba velkých léčeben vězeňské typologie a jejich nahrazení dostatečnou prevencí či lokální kontaktní a komunitní léčbou ve známém prostředí pacienta.

Významným pilířem reformy je destigmatizace celého oboru psychiatrie a pacientů, Česká republika má totiž mimořádně vysokou stigmatizaci ve srovnání s původními státy EU (a to nejen u laické veřejnosti, ale například i mezi zdravotníky). Přitom dopad stigmatu může mít pro lidi s duševním onemocněním vážnější důsledky než-li nemoc samotná. O snížení stigmatizace usiluje Iniciativa NA ROVINU, vedená pod Národním ústavem duševního zdraví. Produktem pětiletého projektu Destigmatizace jsou mj. dokumenty Analýza potřeb, či Destigmatizační manuál.

centra duševního zdraví

V hierarchii psychiatrické péče je Centrum duševního zdraví jejím novým nízkoprahovým pilířem. Je jakýmsi mezičlánkem mezi ambulantní psychiatrickou péčí, lůžkovou akutní a následnou specializovanou péčí. Je to zařízení, které poskytuje dlouhodobou psychiatrickou péči i sociální rehabilitaci v přirozeném prostředí klienta.

Úkolem Centra duševního zdraví (CDZ) je poskytovat klientům podporu na jejich cestě k zotavení. To zahrnuje prevenci hospitalizace, včasnou diagnostiku onemocnění a rychlé zahájení léčby. CDZ také aktivně podporuje integraci osob z dlouhodobé hospitalizace do běžné komunity, poskytuje rehabilitaci a psychosociální podporu. Celkově se CDZ zaměřuje na komplexní péči, která klientům umožňuje žít zdravý a plnohodnotný život ve vlastním prostředí.

Mezi pracovníky CDZ jde o spolupráci lidí za účelem dosažení společného cíle. Jejich dovednosti a znalosti se vzájemně doplňují. Opakem týmu je skupina, jejíž členové pracují společně na splnění úkolu.

Skupinu lze sestavit jednorázově, zatímco tým potřebuje budovat a neustále pečovat o svou kulturu, vazby a vztahy.

CDZ má multidisciplinární tým složený z:

A - pracovníci poskytující psychiatrické služby

Psychiatr; 1,0 úvazku

Psycholog; 1,0 úvazku

Všeobecná sestra / psychiatrická sestra; 7,0 úvazku

B - pracovníci poskytující sociální služby; celkem 7,0 úvazků

Sociální pracovník

Peer pracovník (pracovník se zkušenostmi, specialista na práci s lidmi s duální diagnózou)

Hierarchii týmu tvoří jeden/dva vedoucí (pro sociální a psychiatrickou část), přičemž rozhodující roli hraje psychiatr. Vedoucí týmu je v roli koordinátora a mentora.

(Úvazky vypsány na spádovou oblast 100 000 obyvatel)

Hlavní cílovou skupinou CDZ jsou:

**osoby s vážným duševním onemocněním SMI
(Severe mental illness)**

- F2 - schizofrenie
- F3 - afektivní poruchy
- F4 - obsedantně-kompulzivní poruchy
- F6 - spec. poruchy osobnosti

- trvání onemocnění: > 2 roky
- funkční narušení - skóre GAF < 60 osoby s potřebou
včasné

intervence (osoby s rizikem rozvoje SMI)

**osoby v krizových situacích s akutními psychickými
problémy, které nevyžadují hospitalizaci.**

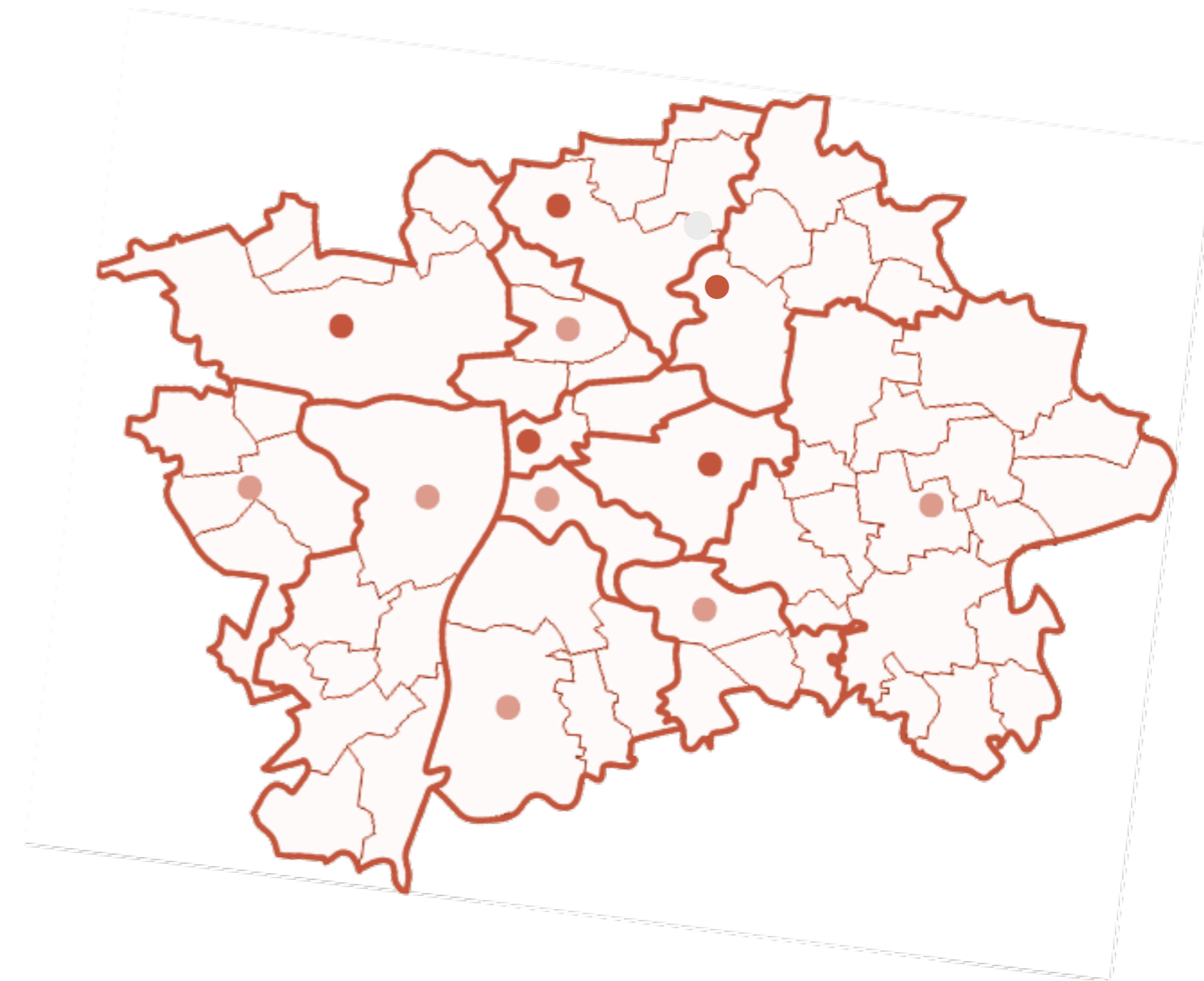
CDZ v ČR a Praze

V roce 2024 má na území České republiky být celkem 39 center duševního zdraví. Vzhledem ke spádovosti do 100 000 obyvatel, je potřeba počet zvýšit, proto je do roku 2030 plánováno celkem 100 center

Konkrétně jimi jsou v jednotlivých krajích jsou:

	2024	2030
Hlavní město Praha	6	12
Středočeský kraj	2	13
Jihočeský kraj	2	6
Plzeňský kraj	2	6
Karlovarský kraj	2	3
Ústecký kraj	1	7
Liberecký kraj	0	4
Královéhradecký kraj	2	5
Pardubický kraj	2	5
Kraj Vysočina	2	5
Jihomoravský kraj		2 (Brno_2) 11 (Brno_4)
Olomoucký	1	6
Moravskoslezský kraj	3 (Ostrava_1)	11 (Ostrava_3)
Zlínský kraj	2	6
Celkem	39	100

V Praze je aktuálně v provozu 5 center, ve spádových oblastech celkem pro 552 tisíc obyvatel, tedy pro méně než polovinu obyvatel Prahy.

● CDZ v provozu ● CDZ v plánu

CDZ v provozu jsou:

- CDZ Podskalí** (Spádová oblast: Praha 1, 2 a 10 - Vršovice a Vinohrady, 113 tisíc obyvatel)
- CDZ 6** (Spádová oblast: Praha 6, 120 tisíc obyvatel)
- CDZ 8** (Spádová oblast: Praha 8, 116 tisíc obyvatel)
- CDZ 9** (Spádová oblast: Praha 9 a 18, 93 tisíc obyvatel)
- CDZ ESET** (Spádová oblast: Praha 10-Strašnice, Malešice, Záběhlice a Praha 11-Háje, 110 tisíc obyvatel)

Z toho plyne můj výběr území, na kterém jsem centrum duševního zdraví navrhoval. Vybral jsem si spádovou oblast Praha 11 – Chodov, Šeberov, Újezd u Průhonic, Křeslice a Praha 4 – Kunratice.

V této spádové oblasti je aktuálně zhruba 95 tisíc obyvatel a na jejím území funguje pouze Komunitní tým pro Prahu 11 a 4 Fokus Praha.

Mapa spádových oblastí s vyznačenými CDZ v provozu.

Území

výběr lokality

Jižní město

stávající stav lokality

stávající stav lokality

Území

výběr lokality

zrekonstruovaná vs nezrekonstruovaná část Centrálního parku

výběr lokality

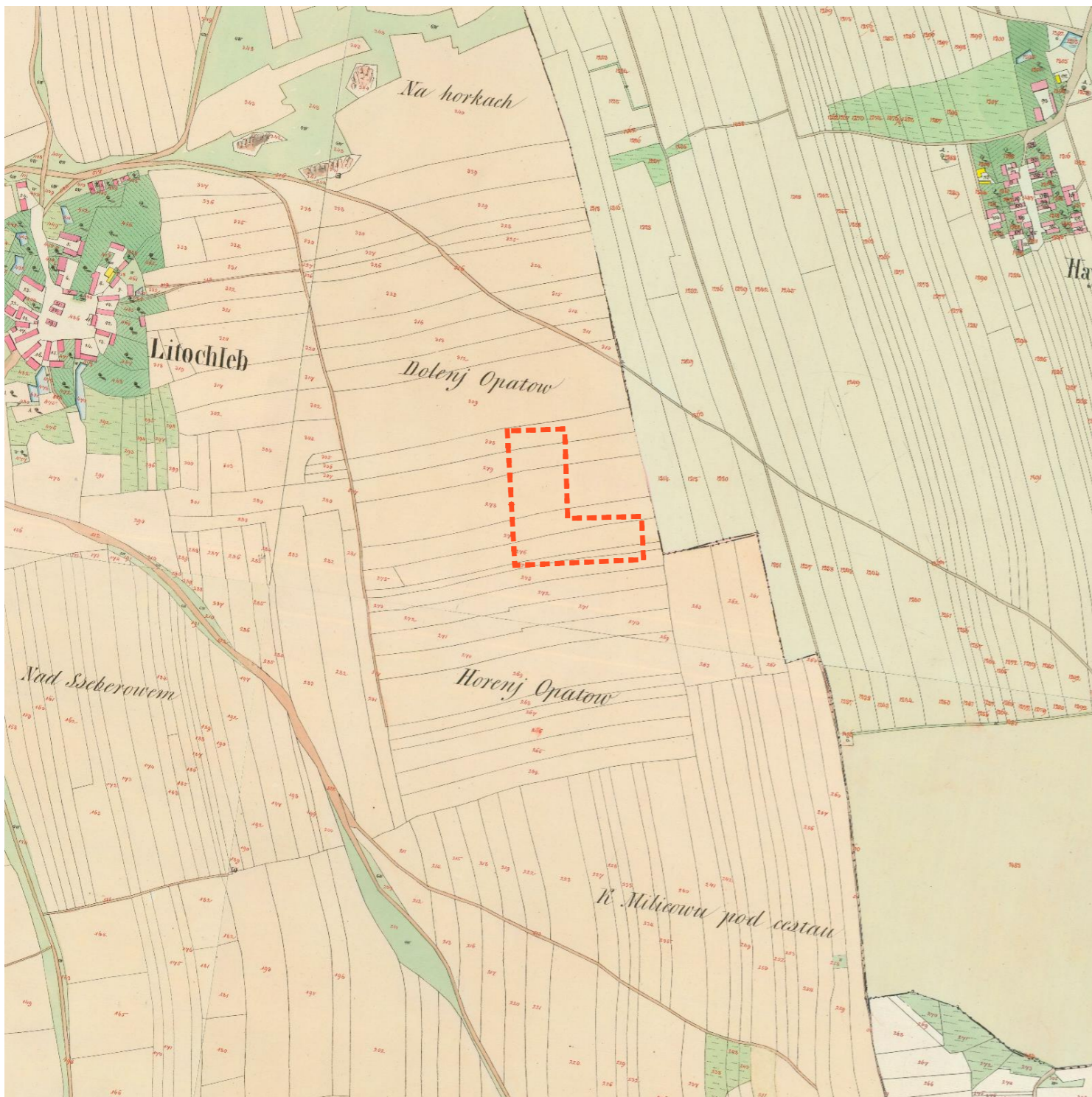
Celý život jsem byl v blízkém kontaktu s „Jižákem“ jako obyvatel i projíždějící. Z toho důvodu jsem si vybral pro svou diplomovou práci zrovna tuto spádovou oblast pro návrh centra duševního zdraví. Ačkoli vnímám zdejší vady (i díky studiu architektury), cítím spjatost k tomuto místu.

Pro umístění centra duševního zdraví na Jižním městě jsem zvažoval více možných pozemků. Všechny, které jsem zvažoval, patří Hlavnímu městu Praha, každý měl svá pro a proti. Vybraný pozemek mě však zaujal svou pozicí. Nachází se na hranici Centrálního parku v místě, kde po zrušení staré pošty vznikl široký a poměrně zanedbaný prostor, kterým každý den prochází poměrně mnoho lidí.

V územně analytických podkladech je pozemek označen v transformačních plochách jako proluka s potenciálem pro doplnění zástavby. Tato parcela je zároveň velice dobře dostupná městskou hromadnou dopravou, jelikož leží v dochozí vzdálenosti mezi stanicemi metra Opatov a Háje a autobusových zastávek Mikulova, Hněvkovského a Modrá škola.

K výběru lokality také přispěl fakt, že je v okolí velké množství zeleně, a samotná návštěva centra povede návštěvníka parkem.

historie území

1842

Zhruba do začátku druhé poloviny 20. století byly vesnice a louky na území dnešního Jižního Města stále ještě samostatnými obcemi s vlastní samosprávou.

V šedesátých letech 20. století byla v Praze a okolí snaha o nalezení území vhodného území pro výstavbu souborů domů s množstvím nutně potřebných bytů. Volné katastry Chodova a Hájů se sice ještě nacházely mimo hranice hlavního města, ale byla na ně soustředěna značná pozornost. Následně byly roku 1964 určeny směrným územním plánem z roku 1964 jako jedny z nejvhodnějších z hlediska přírodních kvalit bydlení.

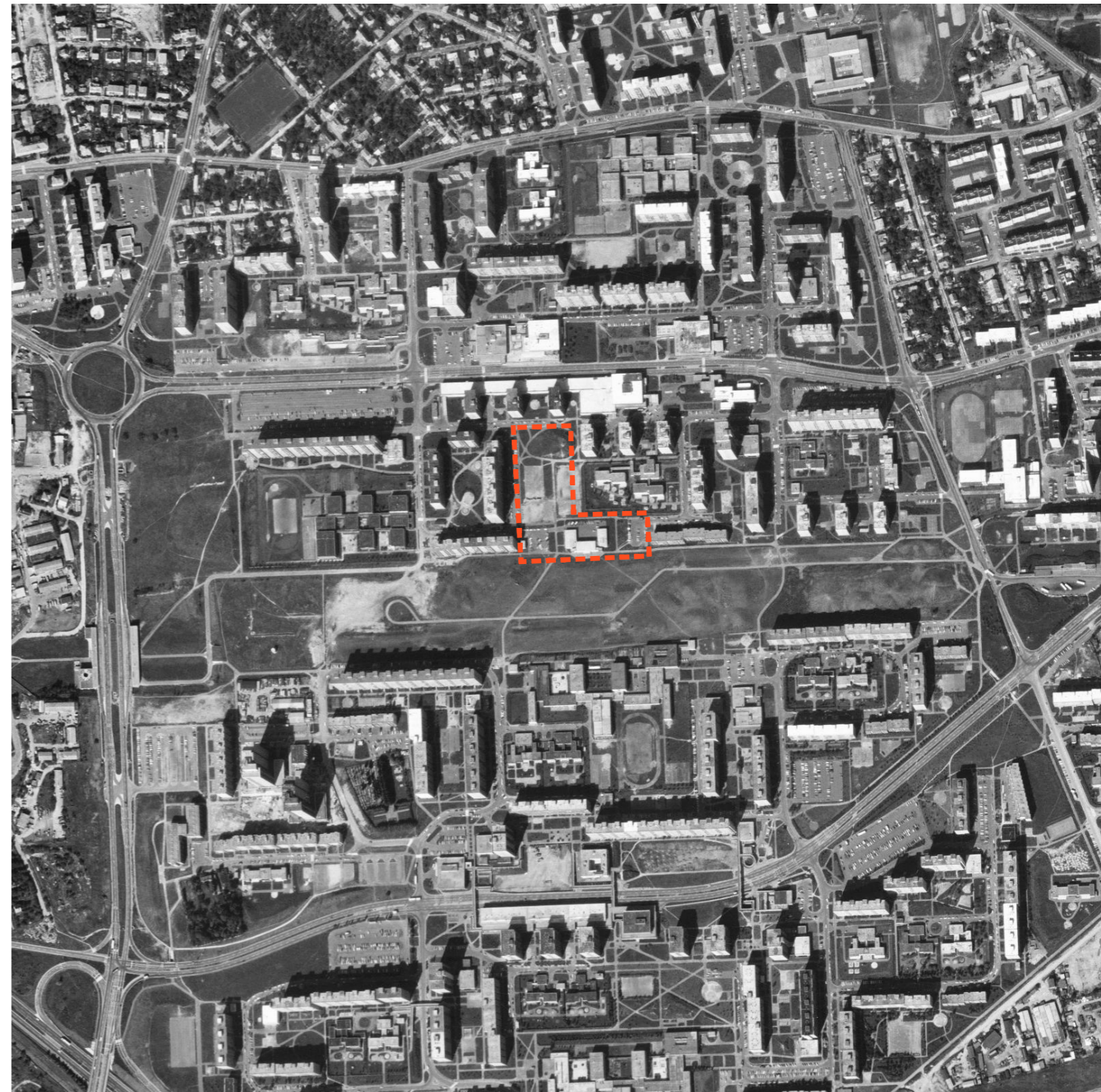
1966

V roce 1966 následně proběhla veřejná soutěž na pojetí Jižního Města. V soutěži bylo oceněno několik návrhů, jejichž autoři byli vyzváni k účasti v užší soutěži. Podrobný územní plán pro Jižní Město, schválený koncem roku 1968. Dominantním rysem byl kontakt přírody a zástavby. Východně od tehdy již rozestavěné dálnice byly koncipovány tři obytné čtvrtě, označené jako soubory, jmenovitě Háje, Opatov a Litochleby. Chodov byl zvažován jako doplňující soubor, kde se měla prolínat starší a nová zástavba díky zachování menší výšky objektů. Centrum bylo plánováno kolem stanice Opatov, v dotyku tří souborů.

1975

Chodov a háje byly připojeny k Praze k 1. lednu v roce 1968. Následně započalo v roce 1973 stavění prvního obytného souboru, který byl pojmenován podle obce Háje. První obytné domy vyrostly v dnešní Mendelově ulici, zprvu však byly používány pro účely vedení stavby a stavbařů. První obyvatelé se na Háje stěhovali až v roce 1976. Následně se začaly katastry Hájů a Chodova rychle zaplňovat panelovými novostavbami, mezi nimiž se postupně zařizovaly areály škol, jeslí, školek, zdravotnických zařízení a další budovy občanské vybavenosti.

1989

Obslužnosti území přispělo roku 1980 prodloužení trasy metra C (tehdy označené jako C2), které mělo v regionu 4 stanice. Zároveň rozsáhlá autobusová obslužnost v Praze a za jejími hranicemi.

1996

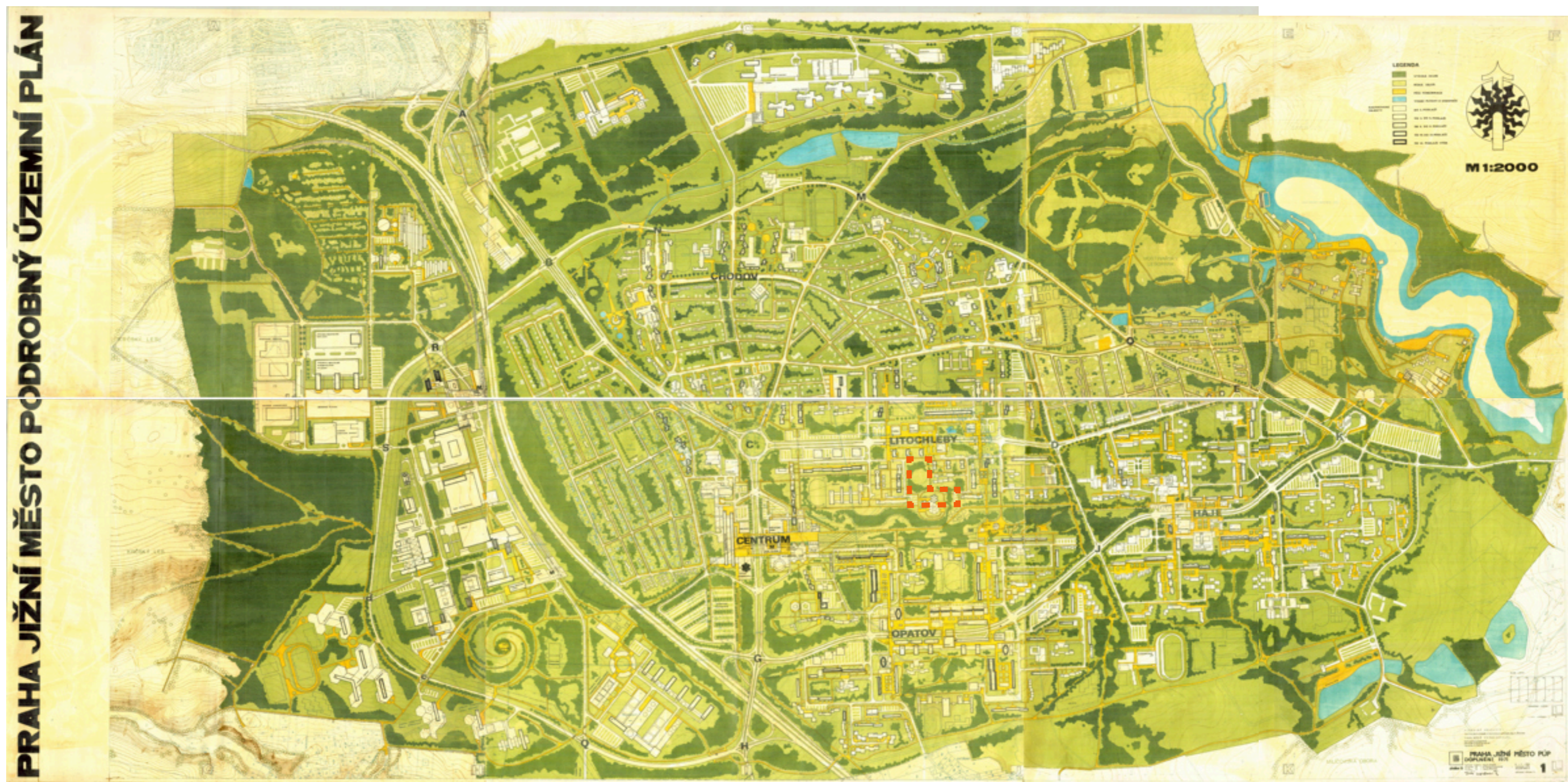
Koncept Jižního Města byl však během realizace změněn, jelikož se výstavba soustředila hlavně na bytové domy. Dokonce byly bytové domy postaveny na místech, kde byly původně navrženy školské a výrobní areály. Během dvaceti let tak vznikl převážně monofunkční celek, ve kterém obývalo až 85 tisíc obyvatel.

Na vybraném pozemku se do roku 2010 nacházela budova České pošty. Dodnes je její půdorysná stopa patrná v satelitních snímcích.

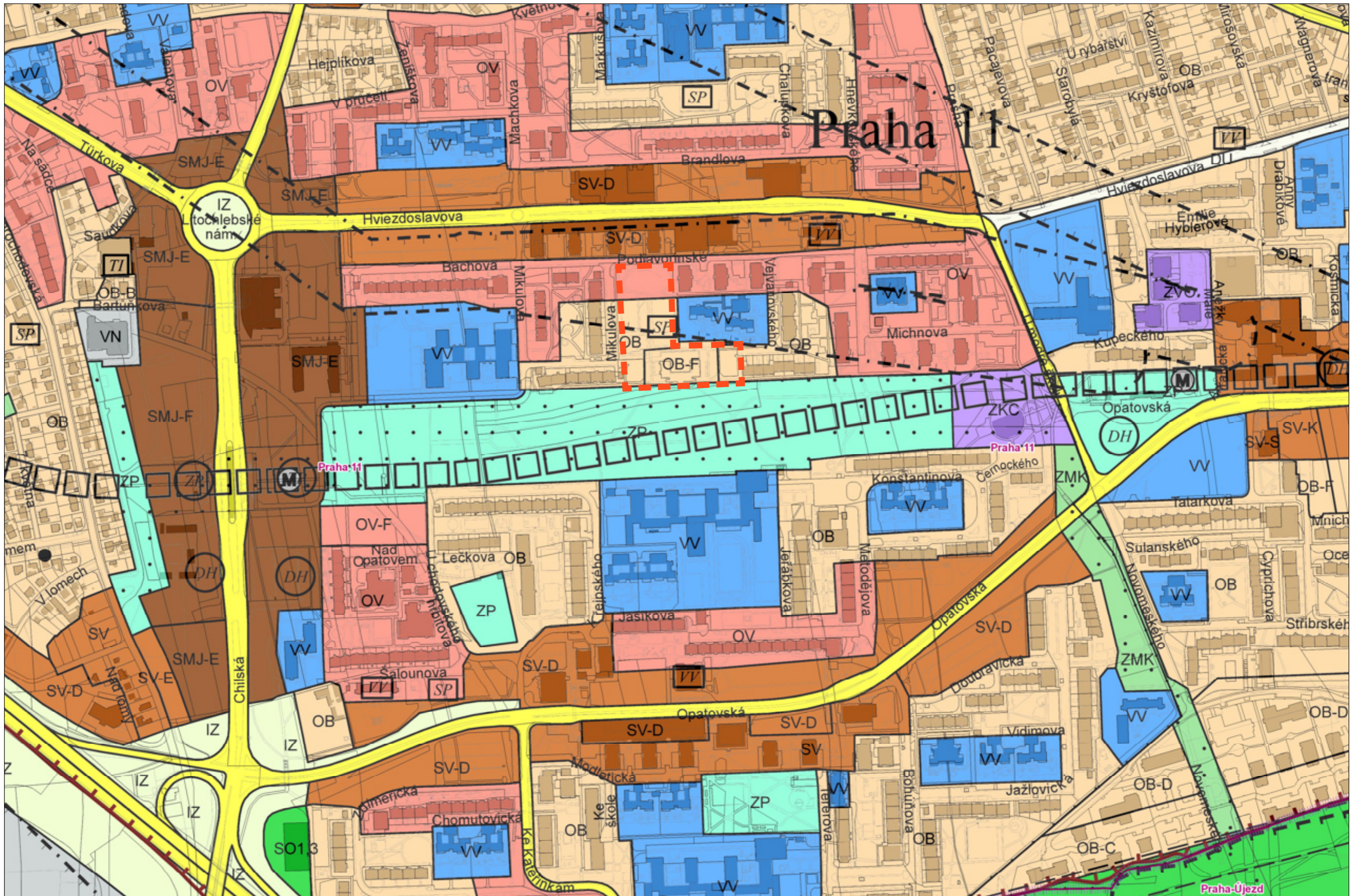
2022

Praha 11 se stále rozvíjí a stavební činnost probíhá ve všech jejích částech. Nejen vzhled této městské části, ale i její infrastruktura a kvalita života se neustále zlepšují. Od druhé poloviny 90. let 20. století se zde začaly objevovat architektonicky výrazné stavby, které se staly charakteristickými prvky krajiny a doplňují původní bytovou zástavbu Jižního Města. Počet institucí, organizací, škol a zařízení s širším dosahem, které si vybírají své sídlo v Praze 11, neustále roste.

Návrh autorského kolektivu: doc. Ing. arch. Krásný, Akad. arch. J. Lasovský, Ing. K. Řihošek, doplnění dopracovali Akad. arch. J. Lasovský, Ing. arch. V. Rothbauerová, Ing. arch. V. Baroch, 1971

územní plán

OB - čistě obytné

Hlavní využití:

Plochy pro bydlení.

Přípustné využití:

Byty v nebytových domech.

Mimoškolní zařízení pro děti a mládež, mateřské školy, ambulantní zdravotnická zařízení, zařízení sociálních služeb.

Drobné vodní plochy, zeleň, cyklistické stezky, pěší komunikace a prostory, komunikace vozidlové, plošná zařízení technické infrastruktury v nezbytně nutném rozsahu a liniová vedení technické infrastruktury.

Podmíněně přípustné využití:

Pro uspokojení potřeb souvisejících s hlavním a přípustným využitím lze umístit: zařízení pro neorganizovaný sport, obchodní zařízení s celkovou hrubou podlažní plochou nepřevyšující 300 m², parkovací a odstavné plochy, garáže pro osobní automobily.

Dále lze umístit:

Lůžková zdravotnická zařízení, církevní zařízení, malá ubytovací zařízení, školy, školská a ostatní vzdělávací zařízení, kulturní zařízení, administrativu a veterinární zařízení v rámci staveb pro bydlení při zachování dominantního podílu bydlení, ambasády, sportovní zařízení, zařízení veřejného stravování, nerušící služby místního významu; stavby, zařízení a plochy pro provoz Pražské integrované dopravy (dále jen PID); zahradnictví, doplňkové stavby pro chovatelství a pěstitelské činnosti, sběrný surovin.

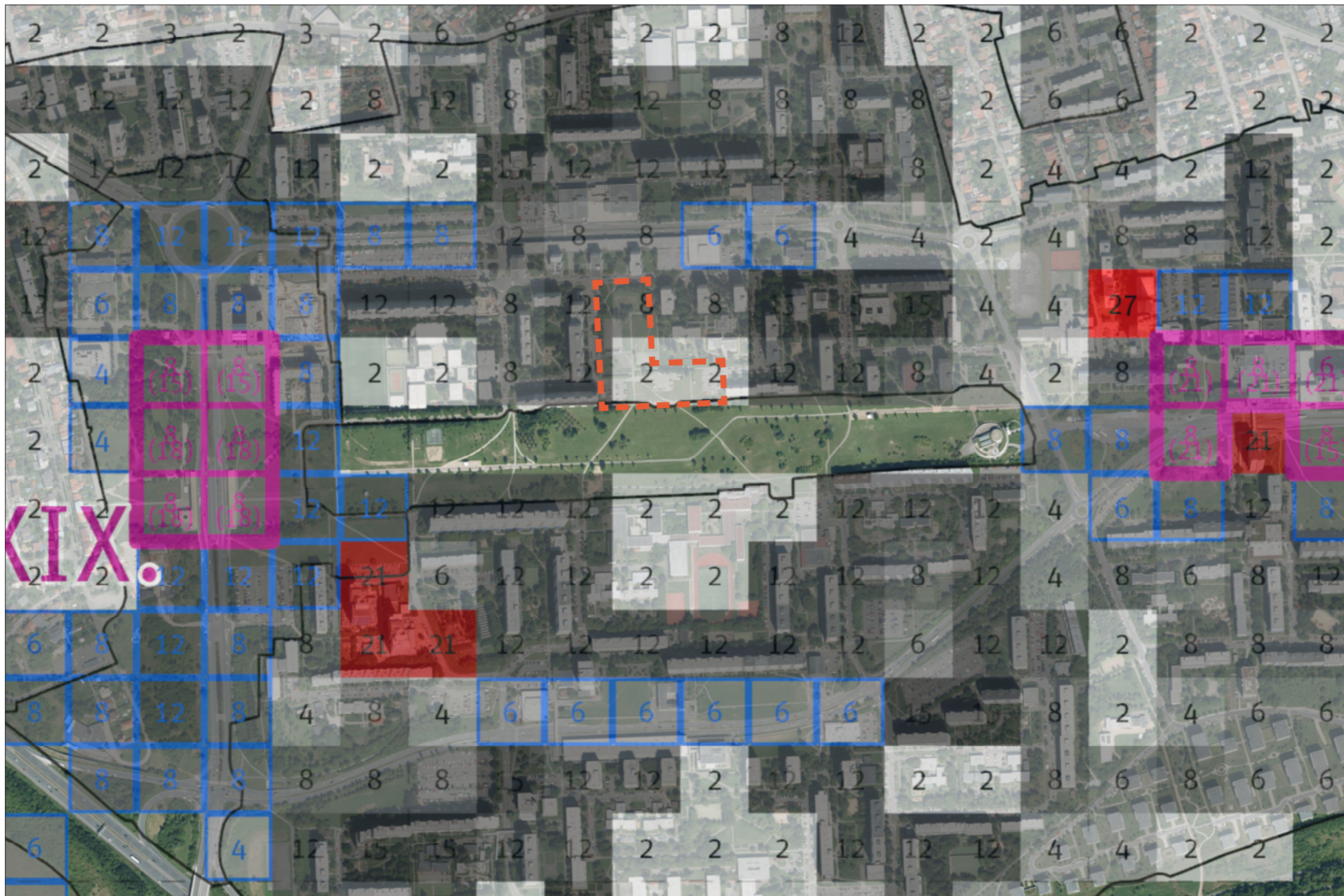
Podmíněně přípustné je využití přípustné v plochách OV (tj. využití pro drobnou nerušící výrobu a služby a obchodní zařízení s celkovou hrubou podlažní plochou nepřevyšující 2 000 m²) za podmínky, že s plochami OV posuzovaný pozemek bezprostředně sousedí a že nebude narušena struktura souvisejícího území a omezena využitelnost dotčených pozemků.

Pro podmíněně přípustné využití platí, že nedojde ke snížení kvality prostředí pro každodenní rekreaci a pohody bydlení a jinému znehodnocení nebo ohrožení využitelnosti dotčených pozemků.

Nepřípustné využití:

Nepřípustné je využití neslučitelné s hlavním a přípustným využitím, které je v rozporu s charakterem lokality a podmínkami a limity v ní stanovenými nebo je jiným způsobem v rozporu s cíli a úkoly územního plánování.

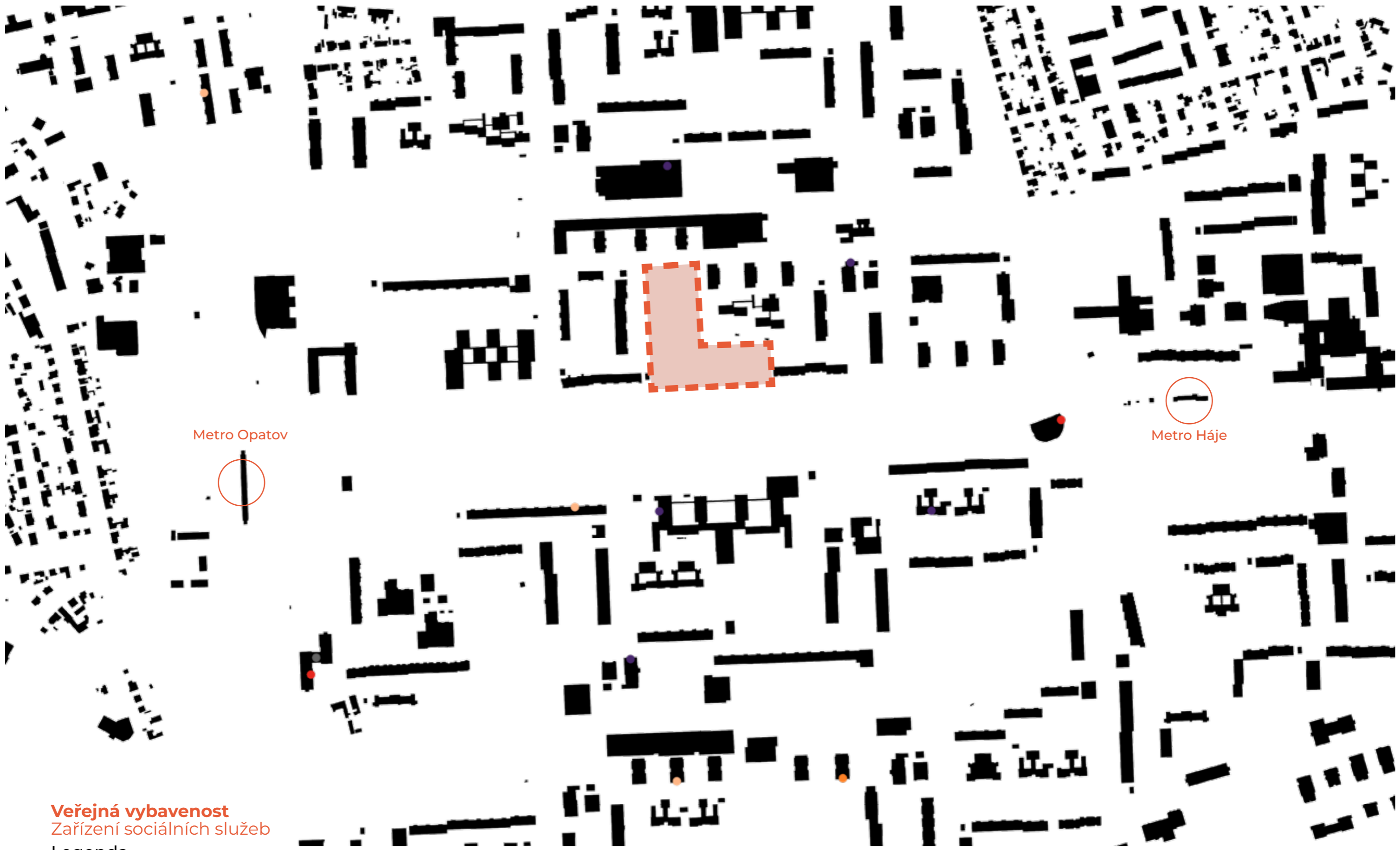
KÓD MÍRY VYUŽITÍ PLOCHY	KPP	KPPp	KZ	při prům. pod.	typický char. zástavby
F	1.4	1.8	.25	do 3	zást. městského typu
			.4	4	zást. městského typu
			.45	5	rozvolněná zást. měst. typu
			.45	6 a více	rozvolněná zást. měst. typu

Metropolitní plán - podlažnost
Území

M 1:5000
Územní plán

analýzy

Veřejná vybavenost
Zařízení sociálních služeb

Legenda

- Odlehčovací služba, centrum denních služeb, stacionář
 - Chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení
 - Noclehárna, nízkoprahové centrum
 - Pečovatelská služba, osobní asistence
- Kontaktní centrum, krizová pomoc
 - Další služby sociální prevence
 - Odborné sociální poradenství
 - Domov pro seniory, domov se zvláštním režimem
- Domov pro osoby se zdravotním postižením
 - Azylový dům, dům na půl cesty
 - Pečovatelská služba v domě s peč. službou

Veřejná vybavenost
Školy a školská zařízení pro
vzdělávání a výchovu

Legenda

- Vyšší odborná škola
- Střední škola
- Konzervatoř
- Základní škola
- Mateřská škola
- Základní umělecká škola
- Dům dětí a mládeže

Veřejná vybavenost
Zdravotnická zařízení

Legenda

- Sdružené ambulantní zařízení, ordinace
- Laboratoře, ordinace nelékaře, ostatní zdravotnická zařízení

Město
Podlažnost zástavby

Legenda

- Bez údajů
- ≤ 2NP
- 3 NP
- 4 NP
- 5 NP
- 6 NP
- 7-8 NP
- 9-12 NP
- ≥ 13 NP

Krajina ve městě
Parky

Legenda

- ▨ Přístupný v režimu
- ▨ Nepřístupný
- Parky funkční
- Parky ve volné zástavbě

- Čtvrťový park
- Místní park

Doprava
Zastávky a linky PID

Legenda

- Autobusové zastávky
- ▼ Metro vstupy
- Autobusové linky
- Linka metra C
- ⋯ Ochranné pásmo metra

„Zde bych to ukázal/a návštěvě odjinud“

„Zde je zanedbané místo a zasloužilo by rekonstrukcí“

„Zde trávím volný čas“

„Zde je místo, kde to žije“

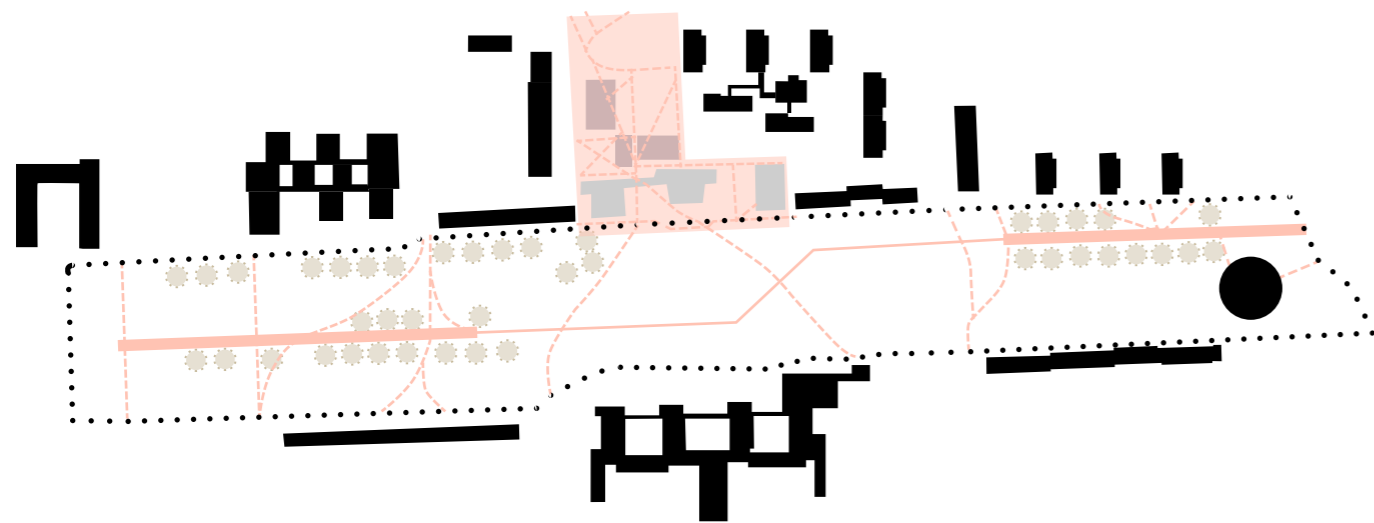
Návrhová část

Autorská zpráva

Projekt se zaměřuje na návrh Centra duševního zdraví na pražském sídlišti Jižní Město. Cílem bylo nalézt vhodný pozemek v dané spádové oblasti a na něm navrhnout objekt plnící funkci centra duševního zdraví. Ten by zároveň reagoval na potřeby sídliště a v kontextu velkého měřítka obstál a udržel si svoji identitu. Po analýze urbanistického prostředí jsem vybral pozemek na okraji Centrálního parku, poskytující klidné prostředí a snadnou dostupnost pro návštěvníky CDZ.

Umístění budovy na okraji parku tvoří jakýsi vstup do parku a zároveň se skrz ní park vlévá do sídliště. Navržené pěší trasy navazují na stávající používané trasy a zároveň utvářejí dlouhé průhledové osy ve velkém sídlištním měřítku.

Centrum je navrženo s důrazem na funkčnost a efektivní provoz, vnitřní dispozice jsou optimalizovány pro potřeby návštěvníků a personálu. Dostatek přirozeného světla a výhledů do parku přispívá k příjemné atmosféře. Návrh představuje harmonické propojení s přírodním prostředím, zvyšuje kvalitu života na sídlišti a poskytuje důležité zázemí pro péči o duševní zdraví.

Stávající stav tras v Centrálním Parku

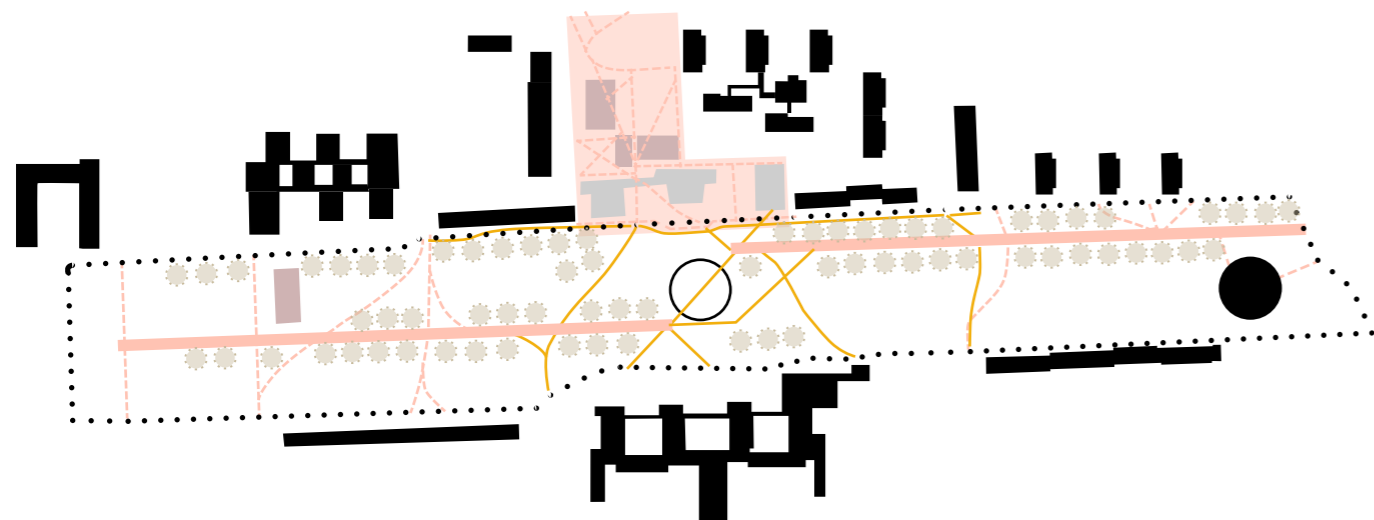

Schéma návrhu Atelieru zahradní a krajinářské architektury Sendler - Babka

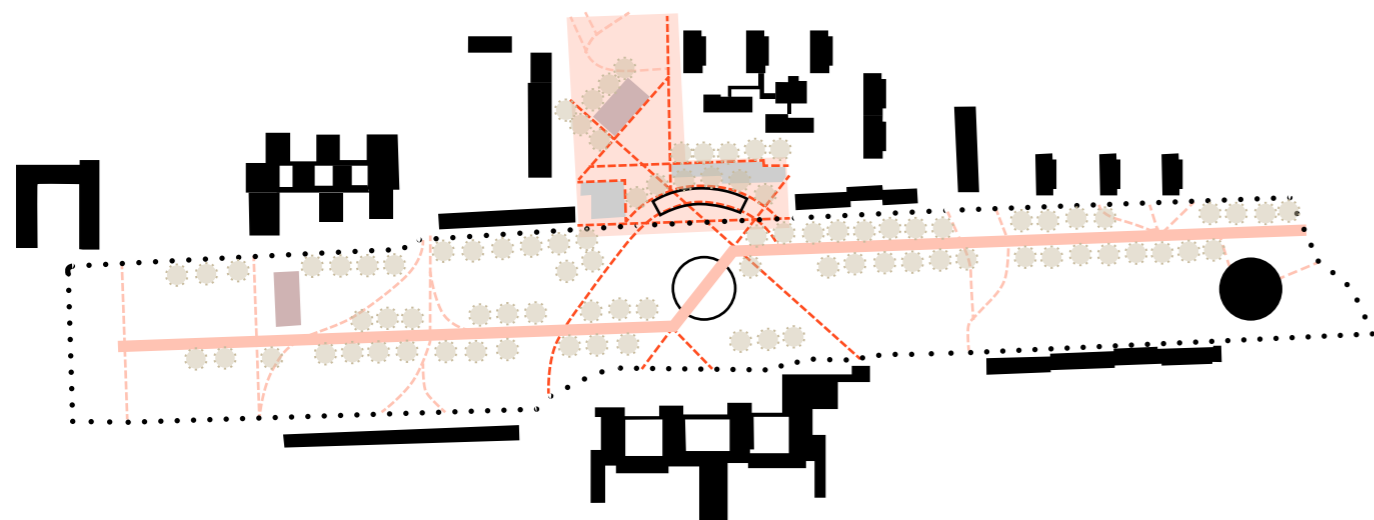

Schéma přetrasování a návrhu Centra duševního zdraví

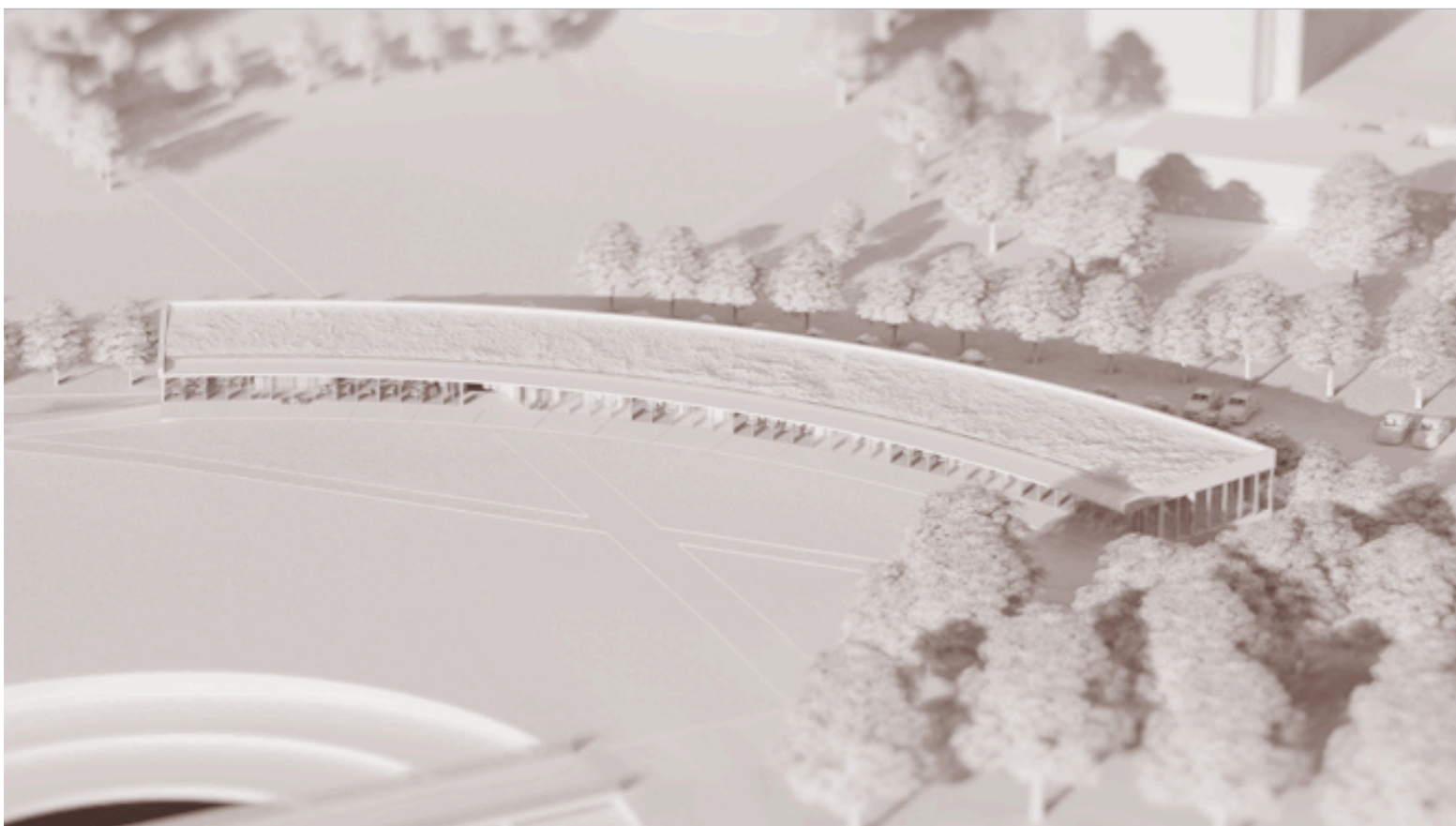
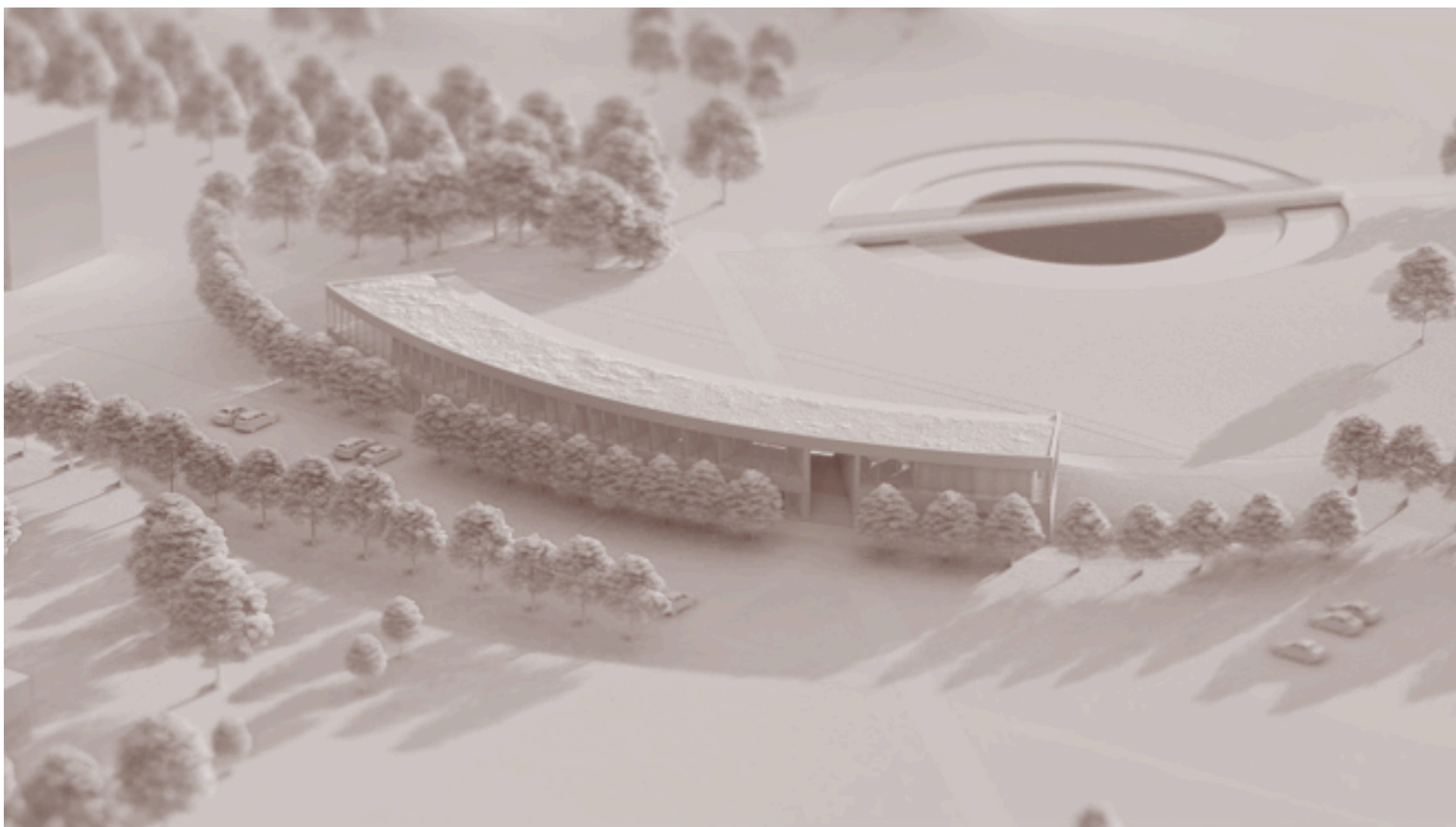
Koncept

Navrhovaný objekt se nachází na hranici centrálního parku. Při navrhování navazují na již zpracovanou studii Centrálního parku Atelieru zahradní a krajinářské architektury Sendler-Babka. Tato studie byla v etapách realizována z obou stran centrálního parku, avšak samotný střed parku tato přestavba ještě čeká.

Ve svém návrhu geometricky navazují na kruhový amfiteátr s fontánou navrženou v již zmíněné studii, a propůjčují si její geometrický střed. Půdorysný tvar budovy tedy tvoří výseč mezikruží, která sdílí střed s fontánou. Trasa po hranici parku tak navazuje na linie fasád navrhovaného objektu a vznikají tím dvě úrovně, na kterých lze vnímat odlišné atmosféry prostředí. Procházka parkem nebo cesta skrz sídliště. Tyto trasy vedoucí po obvodu kružnic jsou protnuty diagonálou vycházející ze stávajících tras.

Legenda

- řešené území
- hřiště/ zpevněné plochy
- parkoviště
- stávající objekty
- hranice Centrálního parku Jižní město
- hlavní tepna skrz park - rekonstruovaná
- hlavní tepna skrz park - nerekonstruovaná
- stávající trasy
- nové trasy v návrhu Atelieru zahradní a krajinářské architektury Sendler-Babka
- přetrasování s ohledem na návrh centra duševního zdraví
- zeleň v parku
- centrum duševního zdraví
- Fontána převzatá z návrhu Atelieru zahradní a krajinářské architektury Sendler-Babka

Velikost budovy vychází ze stavebního programu a z požadavků v územním plánu a plánované podlažnosti v metropolitním plánu. V reakci na obrovské měřítko sídliště jsem zapustil budovu do terénu. Stavba má ze strany sídliště dvě nadzemní podlaží, zatímco ze strany parku pouze jedno. Díky tomuto řešení zároveň budova působí velmi odlišně při pohledu ze sídliště a při pohledu z parku.

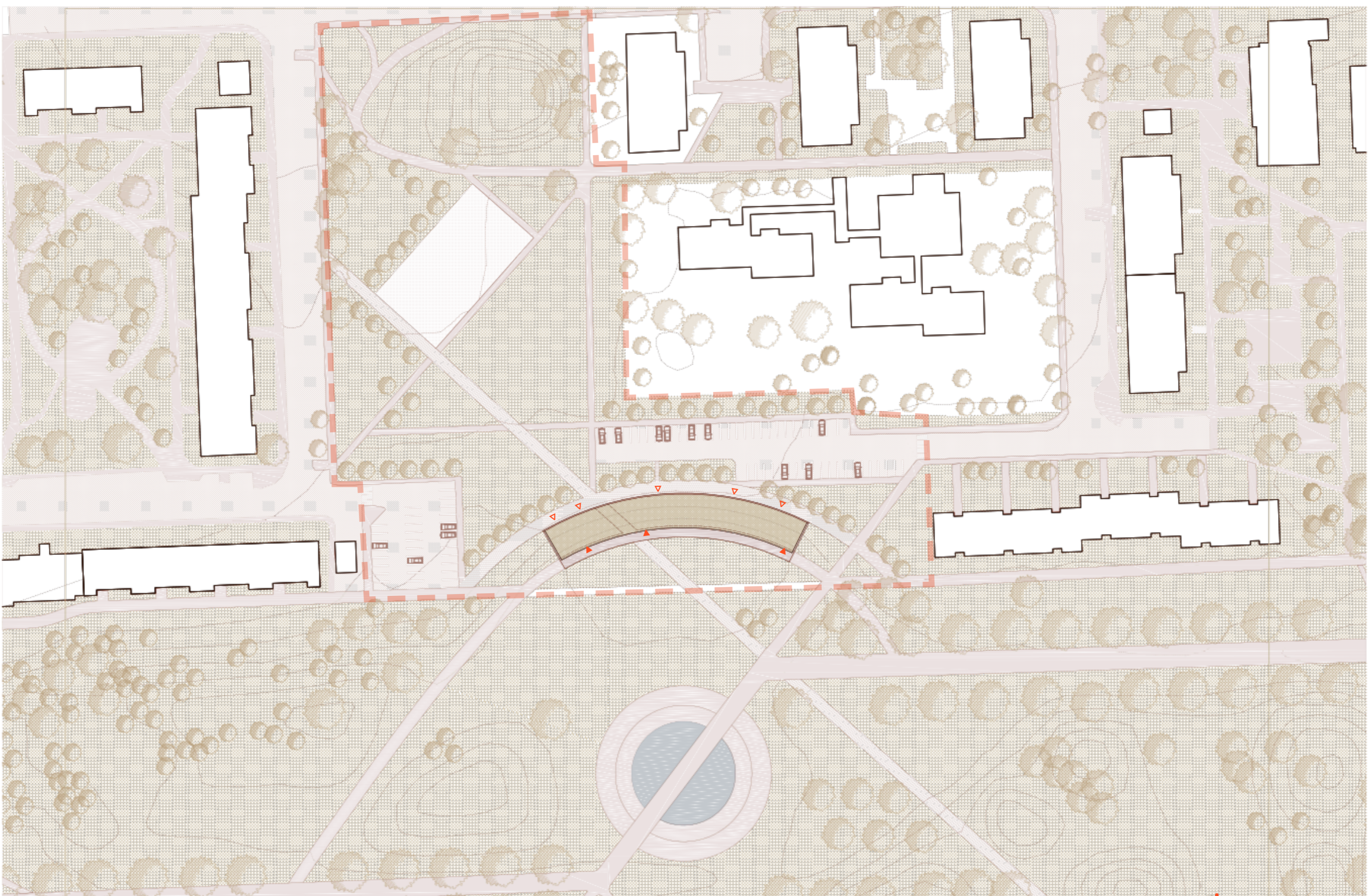
První podlaží je navrženo jako „kamenný sokl“, který ční z přihrnutého terénu parku. Na tomto pevném soklu leží lehký skleněný pavilon. Ten je následně zastřešen zelenou střechou, která nahrazuje zastavěnou zeď.

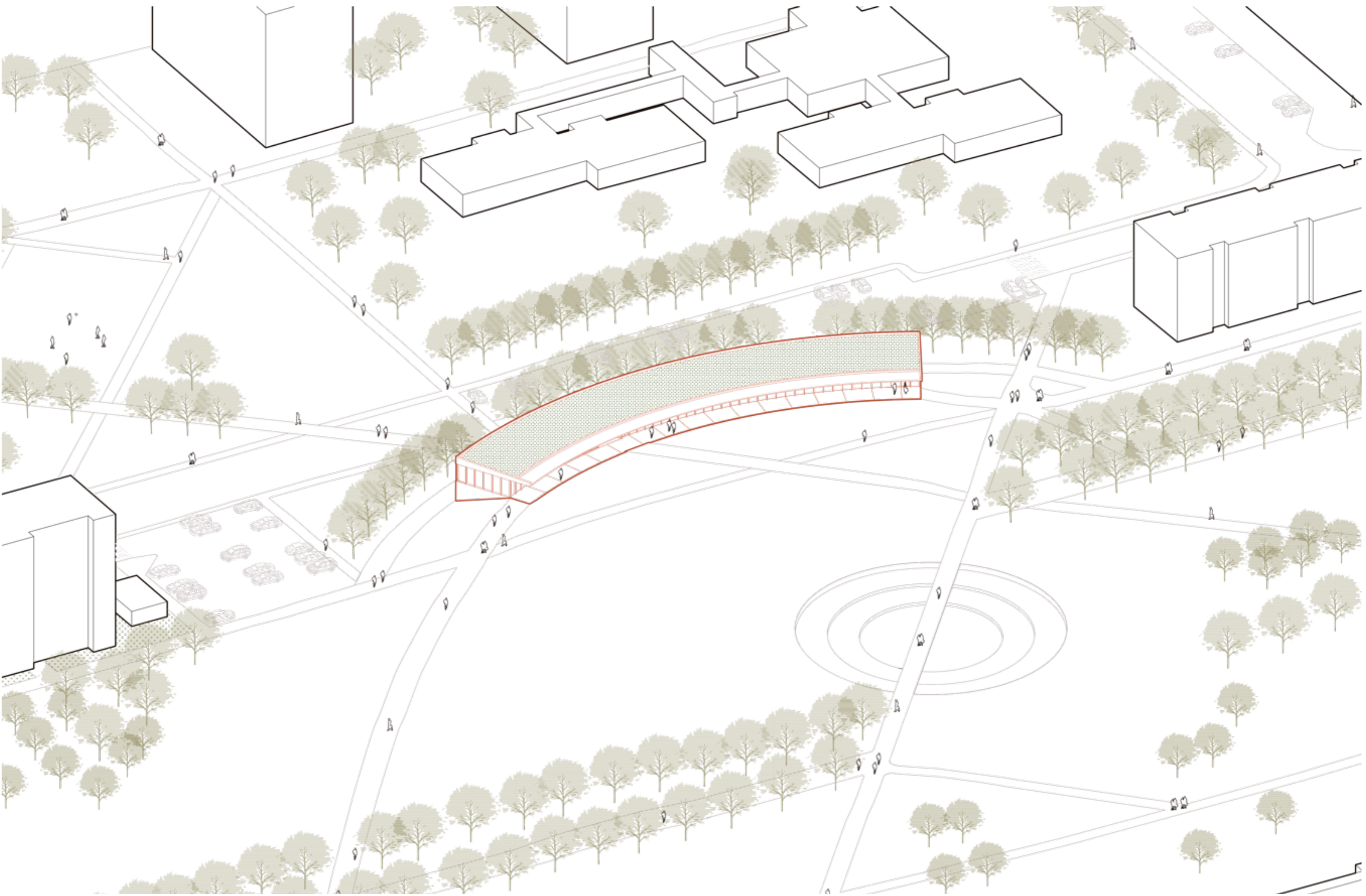
V 1. NP je dispozičně dostředivě umístěna keramická dílna, komunitní místnost a prodejny. Tyto provozy komunikují s parterem skrz otvíravá okna a vstupy směřované do sídliště.

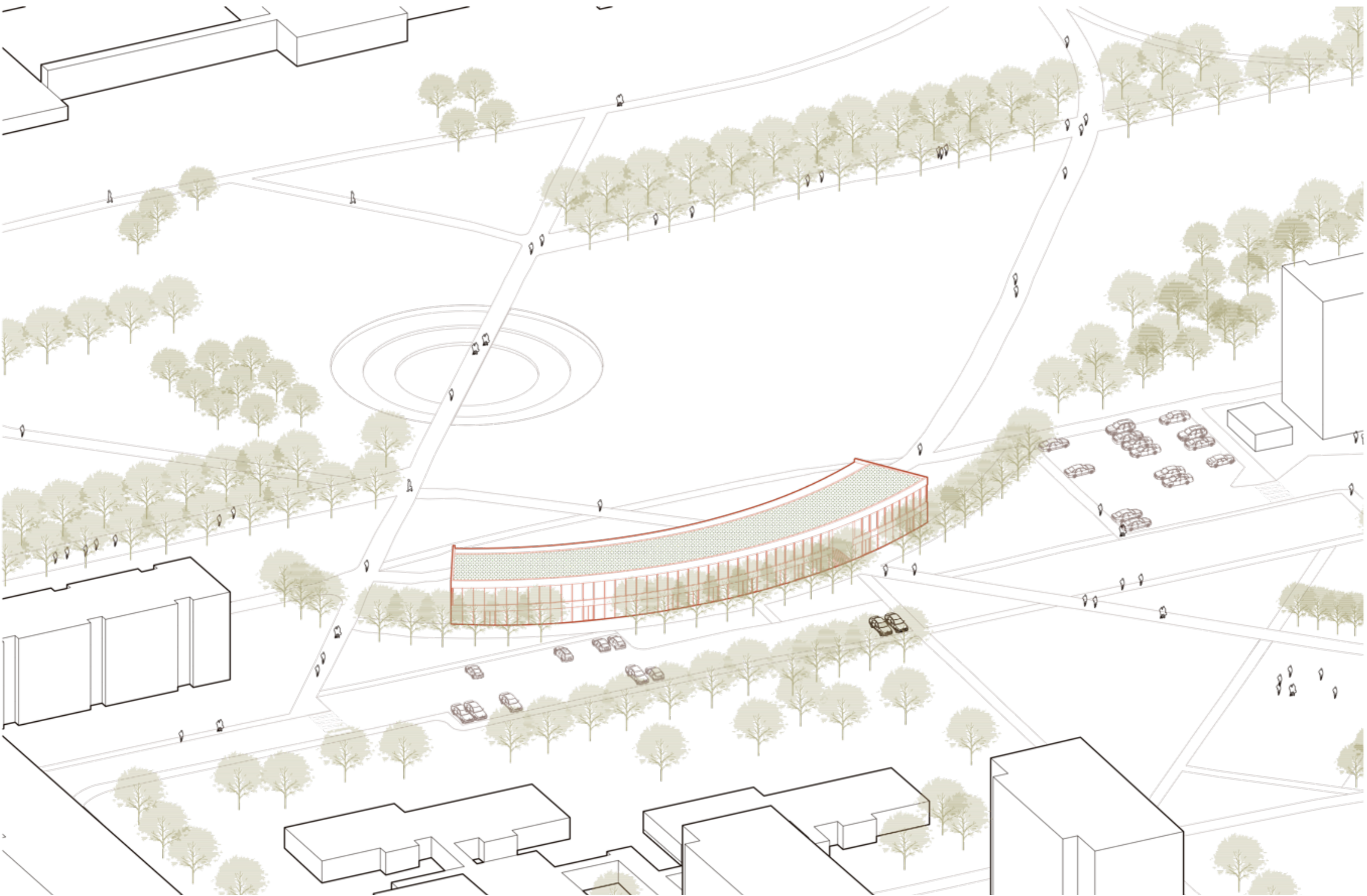
V 2. NP se nachází kavárna, která je hmotově oddělena od centra duševního zdraví. To umožňuje funkce separovat nejen z hlediska provozu, ale i soukromí uživatelů. Centrum duševního zdraví je z hlediska dispozice navrženo jako prostor s několika úrovněmi intimity. Venkovní trasa kolem budovy, která navazuje na chodníky v parku a sídlišti. Vnitřní prosklená chodba, která umožňuje výhledy do parku v bezpečí a pohodlí interiéru. Intimní zálivy do kterých chodba volně proniká a jež poskytují soukromí klientům, kteří ho preferují. A samotné ordinace a konzultovny, které jsou orientovány na stranu sídliště v druhém nadzemním podlaží. Fasády jsou v místech konzultoven a intimních zálivů zaskleny mléčným sklem, pro zvýšení soukromí.

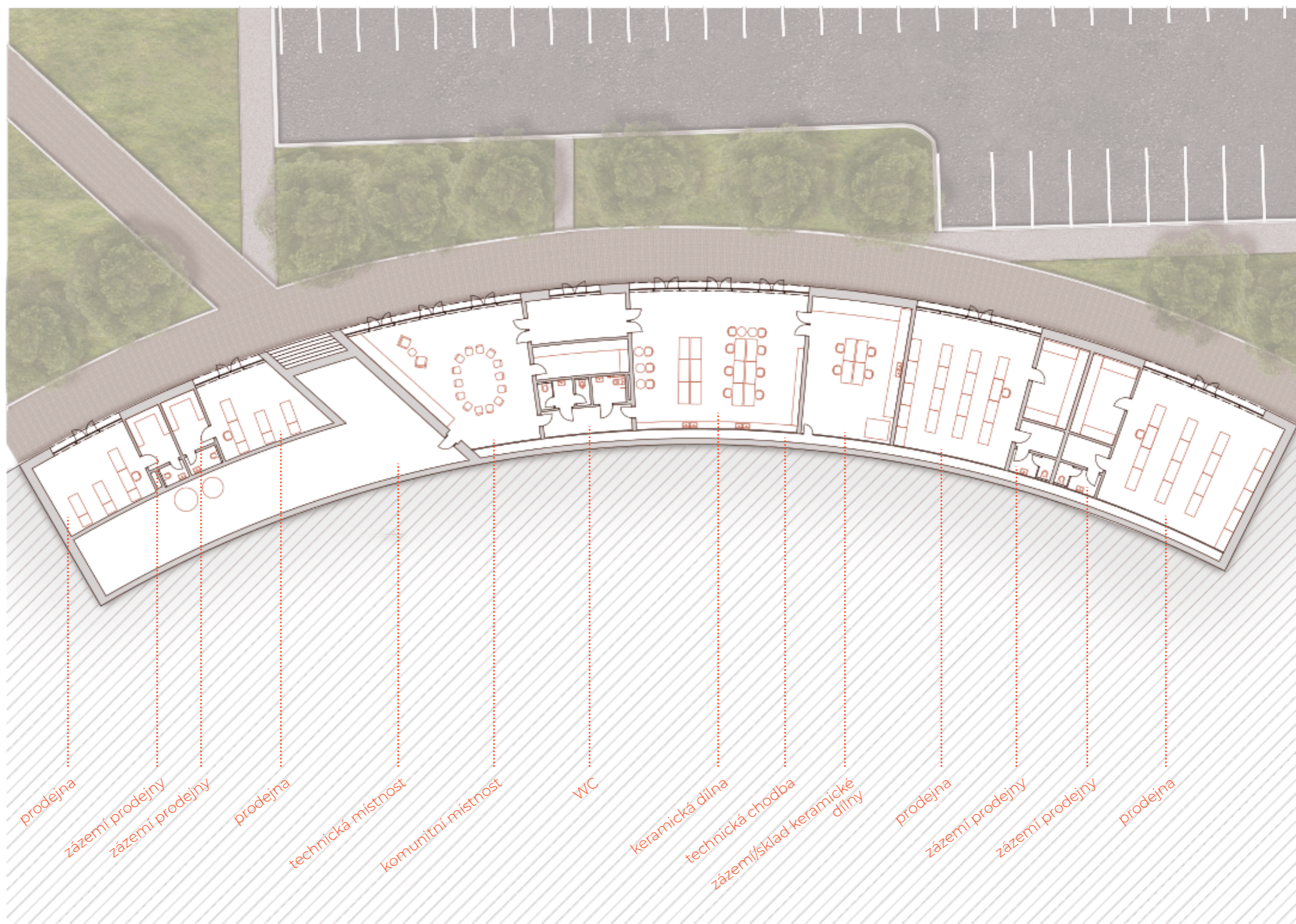
Venkovní horní trasa kolem budovy je zastřešena přesahem střechy. Ta zároveň slouží k letnímu zastínění prosklené jižní chodby, a naopak v zimě umožňuje její proslunění.

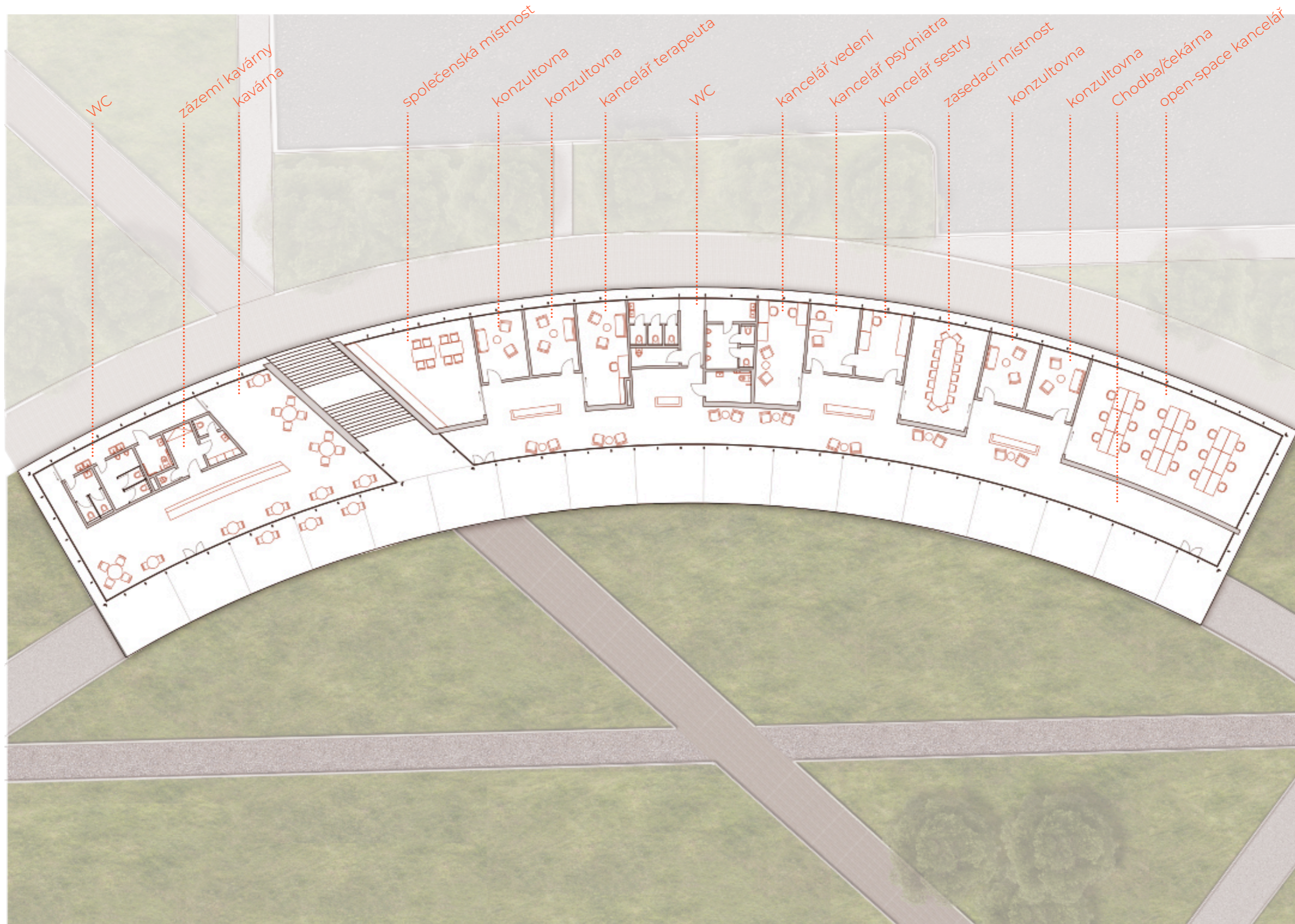

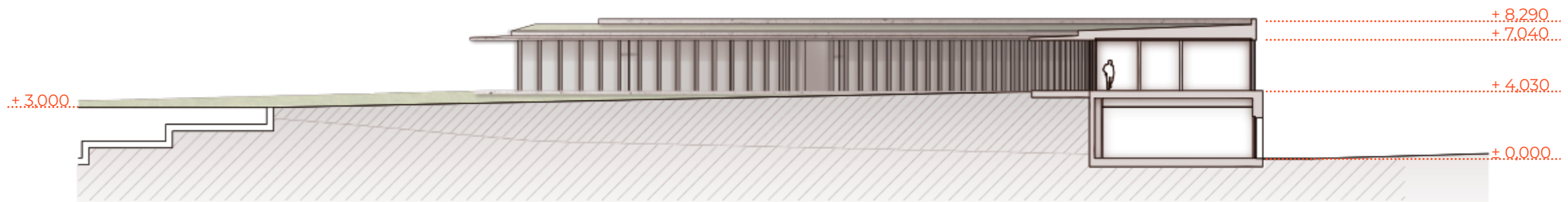

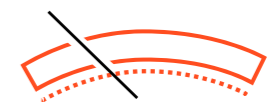
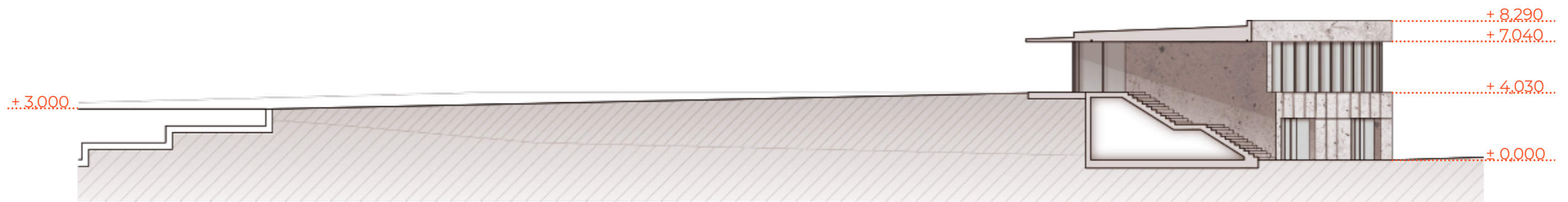

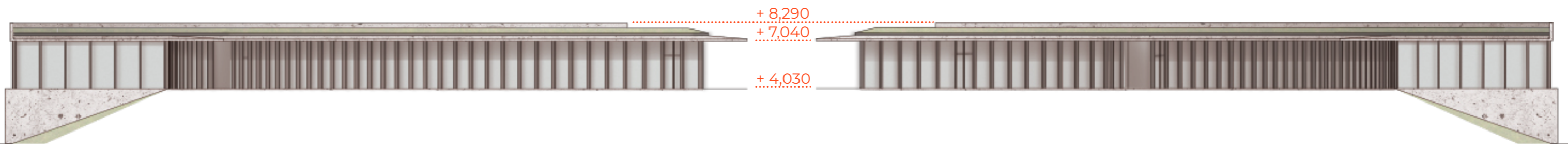

Jižní pohled

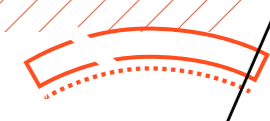
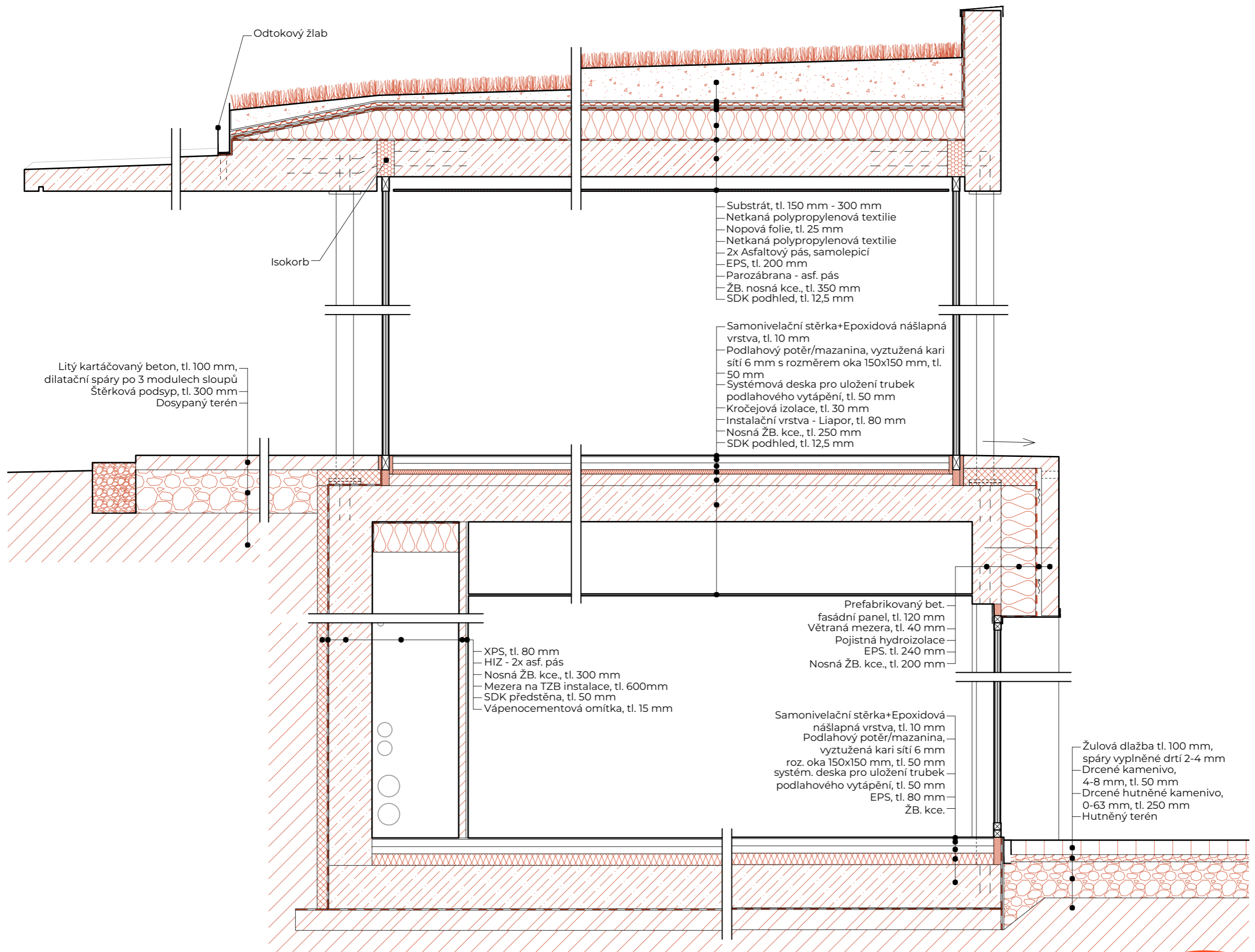

Severní pohled

Západní pohled

Východní pohled

1.NP je zkonstruováno z železobetonového monolitu. Fasáda je navržena jakožto odvětrávaná fasáda z prefabrikovaných betonových panelů.

Nosný systém 2.NP je sloupkový, konkrétně na lakovaných ocelových hranatých sloupcích, které se osadí na monolitickou konstrukci 1NP a následně zalijí monolitickou konstrukcí střešní desky.

Střecha je provedena formou extenzivní zelené střechy. Kšilt zastřešující chodník je postupně vyspádován aby na koncích tvořil co nejtenčí hranu.

Spodní trasa kolem budovy je tvořena žulovou kostkou, zatímco horní trasa v parku je z litého kartáčovaného betonu s dilatační spárou po 3 modulech sloupů.

Budova je napojena na horkovod vedoucí k pozemku a je vytápěna podlahovým topením. Výměňíková stanice se nachází v technické místnosti 1.NP.

Ve stejné technické místnosti se nachází strojovna vzduchotechniky, která je vedena v podhledu 1.NP a lokálně prostupuje stropní deskou. Vzduch je přiváděn podlahou a odtah je umístěn u stropu, kam je doveden skrz zdvojené příčky.

Teplá voda je řešena lokálně v úklidových místnostech, vždy společný ohřev pro danou skupinu toalet.

Dešťová voda je sváděna chrličmi umístěnými po 3 modulech sloupů (v souladu s dilatační spárou v chodníku), které jsou díky nízkému profilu chodcům skryty.

21. prosince, 12:00

20. června, 12:00

Poděkování

V první řadě bych chtěl poděkovat Ing. arch. Josefovi Mádrovi a Ing. arch. Štěpánu Tomšovi za čas a trpělivost, kterou mně a ostatním studentům během celého semestru věnovali. Zároveň jim chci poděkovat za jejich vedení, rady a za zkušenosti, které jsem od nich získal v tomto i v předchozích semestrech. Také děkuji všem konzultantům za jejich pomoc a odborné rady.

Také děkuji mojí rodině a přátelům za jejich neustálou podporu a trpělivost nejen tento semestr, ale během celého studia.

Zdroje:

Knihy a publikace:

Biliková, P., Boroviak, S., Hořejší, K., Kohútová, E., Mezovský, Š., Pečená, M., Smažinková, T., Turková, B., Vronka, J., & Železník, V. (2024). *Péče o duševní zdraví*.

Architektura ČSR. 1967, roč. 1967, č. Praha: Klub Architektů, 2-3. 1967. ISSN 0300-5305.

Architektura ČSR. 1967, roč. 1967, č. 8. Praha: Klub Architektů, 1967. ISSN 0300-5305.

Architektura ČSR. 1978, roč. 1978, č. 4. Praha: Klub Architektů, 1946-1989, 1978. ISSN 0300-5305.

Architektura ČSR. 1981, roč. 1981, č. 8. Praha: Klub Architektů, 1946-1989, 1981. ISSN 0300-5305.

Architektura ČSR. 1986, roč. 1986, č. 3. Praha: Klub Architektů, 1946-1989, 1986. ISSN 0300-5305.

Web:

Rekonstrukce Centrálního parku. Online. Praha 11. Dostupné z: <https://www.praha11.cz/cs/zivotni-prostredi/verejna-zelen/informace-o-dostavbe-centralniho-parku/rekonstrukce-centralniho-parku.html>. [cit. 2024-05-23].

Z historie území dnešní Prahy 11. Online. Praha 11. Dostupné z: <http://praha11.cz/redakce/tisk.php?>

Vznik Jižního Města. Online. Praha 11. Dostupné z: <https://www.praha11.cz/redakce/tisk.php?lanG=cs&slodka=181&clanek=182>. [cit. 2024-05-23].

Informace o stavbě Centrálního parku. Online. Praha 11. Dostupné z: <https://www.praha11.cz/cs/zivotni-prostredi/verejna-zelen/informace-o-dostavbe-centralniho-parku/informace-o-stavbe-centralniho-parku.html>. [cit. 2024-05-23].

Aktuální verze (k 20.4.2013) architektonické studie dostavby Centrálního parku. Online. Praha 11. Dostupné z: <https://www.praha11.cz/cs/zivotni-prostredi/verejna-zelen/informace-o-dostavbe-centralniho-parku/aktualni-verze-k-20-4-2013-architektonicke-studie-dostavby-centralniho-parku.html>. [cit. 2024-05-23].

Reforma péče o duševní zdraví. Online. Dostupné z: <https://www.reformapsychiatrie.cz/>. [cit. 2024-05-23].

Mapa Center duševního zdraví a Komunitních týmů. Online. Dostupné z: <https://psychoportal.cz/prehled-terennich-tymu-dusevniho-zdravi/>. [cit. 2024-05-23].

Osobní prohlídky:

konzultace s ředitelem Centra duševní rehabilitace Beroun MUDr. Martin Holý, sociální pracovnící Zuzanou Doudovou, peer pracovníkem Kamilem Rainem a sociálním pracovníkem Jaroslavem Obertanem

návštěva Centra duševní rehabilitace Beroun

návštěva Centra duševního zdraví Praha 9

Mapy:

Dveprahy.cz. [online]. Dostupné z: <https://www.dveprahy.cz>

Geoprohlížeč. [online]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy. [online]. Urbanistický atlas Prahy. Dostupné z: <https://uap.iprpraha.cz/atlas/>

Český úřad zeměměřický a katastrální. [online]. Nahlížení do katastru nemovitostí. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/>

Pocitová mapa Praha 11. Online. Dostupné z: <https://www.pocitovemapy.cz/praha-11/nahled>. [cit. 2024-05-23].

Mapy.cz. Online. Dostupné z: <https://mapy.cz>. [cit. 2024-05-23].

Google maps. Online. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/>. [cit. 2024-05-23].

Geoportál Praha. Online. Dostupné z: www.geoportalpraha.cz. [cit. 2024-05-23].

Normy:

ČSN 73 0831 - Požární bezpečnost staveb: Český normalizační institut, 12/2001, 40 s.

Pražské stavební předpisy: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2022, 213 s.

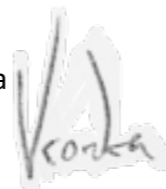
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: AR 2020/2021, ZS	
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) CENTRUM DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ, PRAHA (AJ) MENTAL HEALTH CENTRE, PRAGUE	
JAZYK PRÁCE: ČESKÝ	
Vedoucí práce:	Ing. arch. Josef Mádr Ústav: Ústav navrhování II
Oponent práce:	MgA. Viktor Vlach
Klíčová slova (česká):	Centrum duševního zdraví, Praha, sídliště Jižní město, Centrální park, psychiatrická péče, reforma psychiatrické péče,
Anotace (česká):	Diplomová práce navazuje na Strategii reformy psychiatrické péče schválené Ministerstvem zdravotnictví v roce 2013 a to nalezením vhodného umístění a návrhem centra duševního zdraví v Praze. Je to jedním ze čtyř základních pilířů reformy psychiatrické péče. Poskytuje dlouhodobou psychiatrickou péči i sociální rehabilitaci v přirozeném prostředí klienta. Návrh umístí na okraj Centrálního parku na sídlišti Jižní Město a stavebním programem reagují jak na potřebnou náplň centra duševního zdraví, tak na chybějící funkce na tomto místě. Umístění budovy na okraji parku tvoří jakýsi vstup do parku a zároveň se skrz ni park vlévá do sídliště. Navržené pěší trasy navazují na stávající používané trasy a utvářejí dlouhé průhledové osy ve velkém sídlištním měřítku.
Anotace (anglická):	The diploma thesis follows the Strategy for the Reform of Psychiatric Care approved by the Ministry of Health in 2013 by finding a suitable location and designing a mental health centre in Prague. It is one of the four fundamental pillars of mental health care reform. It provides long-term psychiatric care and social rehabilitation in the client's natural environment. I am locating the proposal on the edge of Central Park in the Jižní Město housing estate, and the building programme responds to both the need for a mental health centre and the lack of public amenities on this site. The location of the building on the edge of the park forms a kind of entrance to the park, and at the same time the park flows into the estate through it. The proposed pedestrian routes respect the existing routes in use and form long sightlines on a large estate scale.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 23.5.2024

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Juraj Vronka

datum narození: 6.1.1999

akademický rok / semestr: LS 2023/2024

obor: AU

ústav: 15128 ÚN II

vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Josef Mádr

téma diplomové práce: Centrum duševního zdraví, Praha
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadání DP je návrh centra duševního zdraví na území Hlavního města Prahy. Téma navazuje na diplomní seminář a plán reformy duševního zdraví. Cílem řešení je nalezení vhodného umístění a následný návrh CDZ, které reaguje na aktuální tendence v péči o duševní zdraví.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Zázemí zaměstnanců, zázemí návštěvníků, ordinace psychiatra, ordinace klinického psychologa, místnost pro terapie a schůzky s klienty, technická místnost, úklidová místnost,

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Situace širších vztahů 1:5000-1:10000
Situace 1:1000
Půdorysy, řezy, pohledy 1:100-1:250
Axonometrie
Detail fasády 1:25
Vizualizace exteriéru min. 2
Vizualizace interiéru min. 2

1:3000
M. J. Vronka 28.3.2024

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

4x A1 Plakát
2x A4 Portfolio
1x Fyzický model
1x USB elektronické verze DP s fotografií modelu

Konkrétní zadání stavebního programu a měřítek výkresů mohou být po odsouhlasení vedoucím práce upravena.

Datum a podpis studenta 23.5.2024 Vronka

12.2.2024

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

14.2.24 Kry

Ateliér Mádr

Ů
N II

FA

ČVUT

